ПОГЛЕДИ
МИСЛЕЊА

МАКЕДОНСКА АКАДЕМИЈА НА НАУКИТЕ И УМЕТНОСТИТЕ

Вашата покана да се искажам за тоа што мислам: дали се созреани условите кај нас за основање на Македонска академија на науките и уметностите, со задоволство ја прифаќам, сметајќи ја за умесна и навремена.

Искажувањето што беше изнесено во неделниот број — додаток за култура, наука и уметност на „Нова Македонија" од 30 јануари 1966 година, според моето мислење, даде уверливи аргументи за тоа дека е веќе време од долгогодишните разговори и припреми, да се мине на практично решавање на прашањето за основање на највисоката научна институција во нашава Република.

Познато ми е дека немногу одамна во „Нова Македонија" беа изнесени мислењата на неколкумина научни и општествени работници од Македонија за тоа дека е потребно да се основа Македонска академија на науките и уметностите (скратено: МАНУ). Знам и тоа дека на нашиов Универзитет се прибираа устави и правилници на југословенските академии, кои требаше да послужат како материјали при составувањето на правните документи врз база на кои ќе се основаше и ќе работеше МАНУ. — Можам да го кажам и тоа дека — кратко време пред земјотресот — една група општествени и научни работници ги разгледуваше плановите (и локацијата) за планираната зграда на МАНУ.

* * *

ВО РАЗВОЈОТ на културниот живот и на научната мисла и работа на секој народ основувањето на научни друштва и академии на науките и уметностите се јавува како логична последица на нараснатите потреби за организирање на научната дејност кај односниот народ.

Како што е познато повеќето од културните народи имаат свои академии на науките и уметностите.

Ако се задржиме на разгледувањето историјата на академиите на науките на нашите народи, ќе видиме дека повеќето од југословенските народи имаат свои академии на науките и уметностите, во кои се одвива, главно, научната дејност кај дотичниот народ. — Мислам дека не ќе е непотребно да го спомнам постоењето на неколку академии во поедини места на брегот на нашиот Јадран, што работеле во текот на XVII-XVIII век. Станува збор за такви друштва (најповеќе ги имаше во Дубровничката република), кои собираа материјали од областа на историјата, јазикот и литературата со цел да бидат обработувани.

Академии на науките и уметностите, како што е тоа познато, во нашата земја постојат три, покрај едно научно друштво — во Сараево — кое се наоѓа, како се гледа од печатот, во стадијумот да израсне во академија на науките и уметностите.

Најстара наша академија е Југословенската академија на науките и уметностите (скратено: ЈАЗУ), во Загреб. На 4. III. 1966 оваа наша најстара Академија на науките и уметностите ќе го прослави својот 100. роден — ден. Подготовки за основање на ЈАЗУ се правени уште од времето на познатото илирско движење, но основите ги удри познатиот мецена на југословенските книжевности, бискупот Јосип Јурај Штросмаер, кој на 10. XII. 1860 за таа цел вложи 50.000 форинти, една импозантна сума пари за тоа време. Штросмаер е заслужен, како што е тоа познато, и за печатењето на Зборникот од македонски народни песни на браќата Миладиновци, Загреб 1861. — Во текот на едновековниот живот ЈАЗУ успеа, со огромните работи што ги изврши во сите науки, да се афирмира како една од најзначајните научни институции во Европа. Бројот на првите членови на ЈАЗУ изнесуваше — 14.

Две децении по основањето на ЈАЗУ, во 1886 година, во Белград беше основана денешната Српска академија на науките и уметностите (скратено: САНУ). Всушност почетоците на САНУ се наоѓаат во Друштво српске словесности (1841), односно во Српското учено друштво (од 1864). Со својата повеќе од стоидвaесетипет годишна научна работа САНУ, со бројните свои институти и научни публикации, го држи едното од најистакнатите места во кругот на европските академии на науките и уметностите. При основањето на САНУ беа именувани — 16 членови.

Набргу по свршувањето на првата светска војна во Словенија се правеа усилби да се основа Академија на науките односно едно научно Друштво. Меѓутоа, требаше да минат две децении по првата војна та дури во 1938 да се основа денешната Словенечка академија на науките и уметностите (скратено: САЗУ). Словенечкиот народ, кој даде толку познати научници во многуте науки, во часот на основањето на САЗУ можеше да предложи за први членови на Академијата — 18 души.

До основањето на овие три југословенски академии на науките дојде зависно од развојот на општествениот развиток, политичките и културните прилики на Хрватите, Србите и Словенците.

* * *

ПО ОСЛОБОДУВАЊЕТО на Македонија и формирањето на НР Македонија, во 1946 година се основа првиот факултет во нашата Република — Филозофскиот факултет, кој годинава ќе ја прослави својата дваесетгодишница. Забрзано, едно по друго, се основаа и други факултети, за да се дојде во 1949 г. и до формирањето на Скопскиот универзитет. Денеска бројот на факултетите во Скопје се качил толку што тој изнесува — 9 факултети со околу 10.000 студенти и неколку стотини наставници и соработници. Неодамна, од меродавно место, за Скопскиот универзитет со право се рече дека многукратно се исплати неговото основање.

За да може Скопскиот универзитет вака да израсне заслуга пред сé му припаѓа на народната власт, која покажа голема грижа за унапредувањето на Универзитетот. За самата наставна и научна работа на Универзитетот многу припомогнаа и стручњаци од другите југословенски центри и универзитети. Големите потреби за кадри наложија ангажирање при разните факултети на поистакнати стручњаци од праксата. Во текот на работата на факултетите добар дел од овие стручњаци дадоа корисни прилози и на научното поле. За време на овие дваесет години (за некои факултети и помалу) од Скопскиот универзитет излегоа, покрај повеќе илјади висококвалификувани стручњаци, и голем број доктори на разните науки. Знатен дел од овие доктори на науките продолжија со својата научна работа и по докторирањето. Кон овие научни работници се придружуваат и знатен број на млади научници што се здобиле со докторат на науките на разните универзитети во Југославија и во странство. На ваков начин ние денеска во Македонија имаме една солидна основа врз која може да се гради и да се надоградуваат науките.

Публикациите на разните факултети од Скопскиот универзитет на научните институции и поединечните научни трудови веќе претставуваат значајни достигања со кои смета и југословенската и светската научна јавност. Засега овие достигања, главно, претставуваат трудови од областа на националните науки, што е разбирливо при постоењето големиот интерес за македонскиот јазик и литература, за македонската историја и култура. Треба да се очекува и трудовите од другите науки да продрат во југословенските и светските научни кругови.

ВОДЕЈЌИ СМЕТКА за брзиот растеж на македонската наука и за нужноста од организирање на разните научни дејности, само по себе се наметнува потребата за Македонска академија на науките и уметностите. При ова, сакам да потсетам на една работа. Хрватите, Србите и, донекаде, Словенците, прво основаа академии на науките, а потоа ги основаа своите универзитети. Така Загребскиот универзитет беше основан 1874, додека ЈАЗУ — 1866; Белградскиот универзитет се основа 1905, а САНУ — 1886. Кај нас, во зависност од големата потреба за стручњаци и од недостигот на афирмирани научни работници, прво се појде од основањето факултети и Универзитетот, што беше сосема на свое место, а сега, мислам, дека се созреани условите и за основање на МАНУ.

Потребата за постоење на Македонска академија на науките и уметностите е евидентна во секој поглед. Нам ни недостига една институција, која би ги поврзала и организирала научните работи во Републиката; со своите иницијативи и финансирања, МАНУ би се јавила и како унапредувач на науката. На луѓето, кои по природата на својата заангажираност во нашето општество, јасно им е дека недостига таква институција, која би можела, на ниво на една академија на науките, да комуницира со соодветни установи во земјава и странство, да организира научни собири, симпозиуми, конгреси.

Доколку станува прашање за тоа дали ние имаме достатен број научни работници, што се афирмирале на научното поле и се признаени во југословенската и светската научна јавност, сметам дека такви ги имаме. Навистина, не голем број, но ги имаме. За да може да започне со работа Македонската академија на науките и уметностите, ние не треба да бараме којзнае колкав број кандидати за академици и дописни членови. Да се потсетиме со колкав број академици започнале да работат останатите наши академии на науките!

Единствено мерило што би требало да се применува при изборот (именувањето) на првите академици и дописни членови на МАНУ е: вистинскиот научен придонес на науката (и уметностите) со која се бави дотичниот кандидат. При тоа, за мене е сосем јасно, дека тука не треба да се води сметка за некакви клуч според застапеноста на науките, да не се води сметка за тоа дека некое лице заземало ваква или онаква положба на Универзитетот, на факултетите, во институтите или било каде во нашиот општествен живот.

* * *

ГОДИНАВА македонскиот народ ја слави 20. годишницата од основањето на Филозофскиот факултет. Заедно со хрватскиот народ, сите народи на Југославија оваа година ќе го прослават стогодишниот јубилеј на Југословенската академија на науките и уметностите. 1966 г. целиот културен свет, заедно со македонскиот народ и останатите југословенски и словенски народи, ќе ја прославува 1050. годишницата од смртта на првиот оригинален словенски писател, поет, беседник и просветител — Климент Охридски.

Да се надеваме дека кон овие прослави, оваа година ќе се прославува и основањето на Македонската академија на науките и уметностите!

Проф. д-р Харалампие ПОЛЕНАКОВИЌ

Вињетките во овој број се од Елена Дончева

27 февруари 1966

ПОГЛЕДИ МИСЛЕЊА

МАКЕДОНСКА АКАДЕМИЈА НА НАУКИТЕ И УМЕТНОСТИТЕ·

ЕЛИТНО НО РАБОТНО ТЕЛО

КОН ИСКАЖУВАЊАТА за можноста да се основа Македонска академија на науките и уметностите, се придружува и д-р Ѓорѓи Шоптрајанов, редовен професор на скопскиот Универзитет.

Професорот д-р Ѓорѓи Шоптрајанов е прв научен работник во Републиката кој има својство на дописен член на академијата на науките. Пред десет години, избран е за дописен член на академијата на науките, книжевностите и уметностите во Безансон, а освен тоа, во исто својство се наоѓа и при Академијата на науките, уметностите и книжевностите во Дижон. Тој е член и

... „Присутен е Универзитетот со својата дејност и активност на посебни научни институти во него или надвор од оваа институција. Меѓутоа, потребно е не само поврзување на тие институти, туку и организирање на насочена и програмирана активност. Од ова произлегува дека Македонска академија на науките и уметностите не само што е потребна, туку таа се јавува како иден фактор ...“

на околу 12 странски научни друштва. Освен професорот Шоптрајанов, во Републиката има уште двајца дописни члена на постојните академии во земјата: Блаже Конески и Харалампие Поленаковиќ.

Во своето искажување, професорот д-р Ѓорѓи Шоптрајанов се задржува на неколку интересни прашања:

■ Дали постои конкретна научна проблематика во Републиката што би била еден од уловите за основање на Македонска академија на науките и уметностите.

■ Какви категории академии постојат во светот, со каква насоченост се и во зависност од тоа, каква би требало да биде Македонската академија на науките и уметности (МАНУ).

■ Која сé проблематика е приоритетна за проучување, доколку дојде до основање на МАНУ.

1.

МАКЕДОНИЈА од секогаш била интересно подрачје за научни проучувања од секаков вид. Постои и определена научна проблематика која допрва треба да се обработува и формулира, не само во статии и белешки, накусо речено — во парцијални трудови, туку, на организиран систематски начин. Универзитетот, за чие организирање и оформување се разговараше и дискутираше уште во времето кога Македонија не беше во целина ослободена, со своето дваесетогодишно постоење, си го најде своето место и ја одигра својата главна задача, особено во времето кога во Македонија немаше многу кадар. Универзитетот, поради карактеристиките на својата работа, независно од неговите несомнени заслуги, има и извесни во однос на научната работа, недостатоци. Тоа произлегува од фактот што Универзитетот е, пред сé, наставно-научна установа, која како таква и статутарно е задолжена да ја развива оваа дејност. Инаку, во кадровска смисла, Универзитетот е хетерогена установа.

Бидејќи постои одредена научна проблематика која треба да се обработува на систематизиран начин, со примена на современи научни методи и со сета опрема што таа работа ја побарува, се налага основање на друг вид установа — а тоа е МАНУ. Има суштествени разлики меѓу МАНУ и Универзитетот. Оттаму ќе произлезе и суштествена обработка на научната проблематика што е во директна врска со Македонија и не само со неа.

МАНУ, по својот состав би била хомогена установа, организирана од врвни специјалности, признаени научни работници за кои подготовката и методологијата, не само што не претставуваат проблем, туку се фактор кој гарантира квалитетна научна работа.

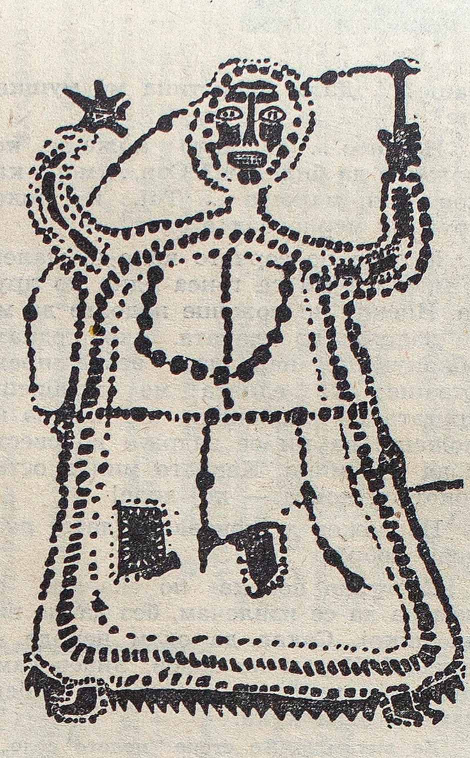

Јирџи Панек: „СИВДА БАБА“

Се работи за стручњаци кои во составот на ова работно тело, во доменот на МАНУ, со опробаност, сигурност, ќе се зафатат со одговорна научна работа што квалитетно и ќе ја завршат.

2.

АКАДЕМИИТЕ на науките во сите земји се организираат за да извршат извесни определени научни задачи. Во исполнувањето на тие задачи, тие се делат на две категории. Едните од нив се претежно репрезентативни — елитни тела.

Освен што влегуваат во составот на академиите, претставуваат признание за заслугите во одредени научни дисциплини, сепак, членовите, во рамките на академијата треба да допринесат и за исполнување на научни, однапред одредени цели. Од тоа произлегува дека дури и во ваков вид академии, постои определена и насочена научна дејност, и тоа обично преку комисии кои се ориентирани, главно, на извесни области — дисциплини кои се во непосредна врска со областа во која тие се наоѓаат. Во западните земји преовладува ваков тип академии.

Постојат и други видови академии кои со исто така елитни, репрезентативни но, истовремено, претставуваат и работни тела. Во нив се одвива одредена и насочена и, главно, програмирана научна активност, преку институти, лаборатории, заводи и слично. Во источните земји преовладува овој тип академии и тие многу допринесоа за развитокот на научната мисла, воопшто, во сите овие земји.

Во однос на обработување на научната проблематика во Македонија, ние се наоѓаме во положба во која е присутен Универзитетот со својата дејност и активност на посебни научни институти во него или надвор од оваа институција. Меѓутоа, ми се чини, потребно е не само поврзување на тие институции, туку и организирање на насочена и програмирана активност за решавање на научните проблеми. Од ова произлегува дека МАНУ не само што е потребна, туку таа се јавува како иден фактор за обединување и поврзување на овие институции и обезбедување на таа програмирана активност. Според тоа, по мое мислење, МАНУ би требало да биде елитно-работно тело.

МАКЕДОНИЈА изобилува со ретки минерални и рудни богатства, па, поради тоа, на пример, би требало да се преземат геолошко-рударски истражувања и проучувања врз чија основа би се изработиле соодветни геолошки карти. Интересно е и климатското подрачје, бидејќи Македонија во тој однос е на крстопат меѓу Медитеранот и континенталните влијанија, со карактеристично поднебје, со богата фауна и флора и слично. Македонија е интересна и како сеизмолошко подрачје, па во неа би требало, а веќе е и основан соодветен институт, да се продолжи со оваа, за нас нова научна дисциплина. Плодно поле за работа и, секако, една од приоритетните научни области за евентуалната МАНУ се и хуманитарните науки. Историјата на Балканот е мошне динамична, со многубројни реперкусии и слично, што сé е веќе предмет на една обемна работа на Институтот за национална историја, кој ги има предвид сите тие специфичности на нашето минато. Сето тоа бара и системна научна обработка.

Оттаму потекнуваат и демографските проблеми, симбиозата на разни народи и народности, вркстувања, многу области интересни за повеќе научни дисциплини, социологија, етнологија, фолклор, географија и други. Оттаму, секако, и бројни лингвистички проблеми на нашето подрачје што, исто така, е предмет на работата на Институтот за македонски јазик кој постигна видни научни резултати. Особено значајна е лингвистичката проблематика во врска со научната дисциплина балканологијатапотем проблематиката на библиографски трудови. Јазичната симбиоза дошла до израз токму во Македонија па затоа, сметам токму Македонија треба да биде центар на балканолошки проучувања.

Има уште низа приоритетни научни области кон кои би пристапиле членовите на евентуалната Македонска академија на науките и уметностите, така што, нејзиното основање се оправдува и налага.

Проф. д-р Ѓорѓи ШОПТРАЈАНОВ

Блаже Конески-претседател на Македонската академија на науките и уметноста

— Потпретседател на Академијата е д-р Харалампие Поленаковиќ, а секретар д-р Ѓорѓи Филиповски

— Денес во Скопје седница на Претседателството на Советот на академиите на Југославија

Вчера во Собранието на СРМ се одржа седница на Матичната комисија за формирање на Македонската академија на науките и уметноста под претседателство на д-р Милан Бартош, на која е извршено конституирање на МАНУ.

На оваа седница за претседател на Македонската академија на науките и уметноста е избран Блаже Конески, редовен професор на Филозофскиот факултет во Скопје, за потпретседател д-р Харалампие Поленаковиќ, редовен професор на Филозофскиот факултет, а за секретар д-р Ѓорѓи Филиповски, редовен професор на Земјоделско-шумарскиот факултет.

Денес во Собранието на СРМ ќе се одржи седница на Претседателството на Советот на академиите на Југославија. На оваа седница ќе биде извршен прием на Македонската академија на науките и уметноста во Советот на академиите на СФРЈ. Потоа гостите ќе ги поздрави претседателот на Собранието на СРМ Мито Хаџивасилев, а на свеченото отворање на Македонската академија на науките и уметноста ќе говори и првиот претседател на МАНУ.

Блаже Конески

На оваа свеченост ќе присуствуваат делегации на сите академии од земјата, како и претседателот на Југословенската академија на науките и уметноста Грга Новак. **(В Ан.)**

ОРГАН НА СОЦИЈАЛИСТИЧКИОТ СОЈУЗ НА РАБОТНИОТ НАРОД НА МАКЕДОНИЈА ПРВИОТ БРОЈ ИЗЛЕЗЕ НА 29 ОКТОМВРИ 1944 ГОДИНА ВО СЕЛО ГОРНО ВРАНОВЦИ

НОВА МАКЕДОНИЈА

УРЕДУВА РЕДАКЦИСКИ КОЛЕГИУМ ГЛАВЕН И ОДГОВОРЕН УРЕДНИК ТОШО ПОПОВСКИ ВЕСНИКОТ ИЗЛЕГУВА СЕКОЈ ДЕН

ГОДИНА XXIII БРОЈ 7543 | СКОПЈЕ, 11 ОКТОМВРИ 1967 ГОДИНА | ПРИМЕРОК 50 ПАРИ (50 СТАРИ ДИНАРИ)

МАКЕДОНСКАТА АКАДЕМИЈА ЌЕ СЕ ВКЛУЧИ ВО СИТЕ НАУЧНИ И КУЛТУРНИ СТРЕМЕЖИ НА ЈУГОСЛОВЕНСКИТЕ НАРОДИ

— СЕДНИЦА ПОСВЕТЕНА НА СВЕЧЕНОТО ОТВОРАЊЕ НА МАКЕДОНСКАТА АКАДЕМИЈА НА НАУКИТЕ И УМЕТНОСТИТЕ

— НА СЕДНИЦАТА ГОВОРЕА, БЛАЖЕ КОНЕСКИ, МИТО ХАЏИВАСИЛЕВ, ГРГА НОВАК, ВЕЛИБОР ГЛИГОРИЌ, ЈОСИП ВИДМАР И ВАСО БУТОЗАН

— МИТО ХАЏИВАСИЛЕВ ГО ПРЕДАДЕ АДРЕСОТ НА МАКЕДОНСКАТА АКАДЕМИЈА НА НАУКИТЕ И УМЕТНОСТИТЕ И ПОДАРОКОТ НА СОБРАНИЕТО НА СРМ — СКУЛПТУРАТА КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ — ДЕЛО НА АКАДЕМСКИОТ ВАЈАР ДИМЧЕ ТОДОРОВСКИ

(Верољуб Андоновски)

Многубројни гости и претставници на општествено-политички, културни организации и установи, делегациите на академиите на науките и уметностите во Југославија, како и четиринаестмина првоизбрани македонски академици, вчера во Собранието на СРМ беа присутни на еден од најсвечените чинови од основањето на Македонската академија на науките и уметностите. Овде, вчера беше извршено свечено отворање на оваа врвна македонска научна институција.

Во текот на претпладнето, во Собранието на СРМ е одржана седница на Претседателството на Советот на академиите на СФРЈ во состав: Грга Новак, претседател на Југословенската академија на науките и уметностите, Велибор Глигориќ, претседател на Српската академија на науките и уметностите, Јосип Видмар, претседател на Словенечката академија на науките и уметностите, Васо Бутозан, претседател на Академијата на науките и уметностите на Босна и Херцеговина и Блаже Конески, претседател на Македонската академија на науките и уметностите. Потоа, претседателите и членовите на делегациите на југословенските академии, меѓу кои и академиците Мирослав Каршулин, Фрањо Когој, Милан Бартош, Вукиќ Миќовиќ, Милко Кос, Братко Крефт, Етхем Чамо и Анто Бабиќ, ги прими претседателот на Собранието на СРМ Мито Хаџивасилев. Тој се задржа со нив во подолг разговор.

Во 11 часот, во големата сала на Собранието на СРМ беше одржана седницата по повод свеченото отворање на Македонската академија на науките и уметностите. Седницата ја отвори првиот претседател на МАНУ, Блаже Конески, а потоа говореа претседателот на Собранието на СРМ, Мито Хаџивасилев, Грга Новак, претседател на Југословенската академија на науките и уметностите, Велибор Глигориќ, претседател на Српската академија на науките и уметностите, Јосип Видмар, претседател на Словенечката академија на науките и уметностите и Васо Бутозан, претседател на Академијата на науките и уметностите на Босна и Херцеговина.

По својата поздравна реч, претседателот на Собранието на СРМ Мито Хаџивасилев, на претседателот на Македонската академија на науките и уметностите, Блаже Конески, му го предаде адресот на Академијата и подарокот на Собранието на СРМ — скулптурата Климент Охридски, дело на скопскиот академски вајар Димче Тодоровски.

На свечената седница присуствуваа и Крсте Црвенковски, претседател на ЦК СКМ, Лазар Колишевски член на Советот на Федерацијата на СФРЈ, Никола Минчев, претседател на Извршниот совет на СРМ, Видое Смилевски, претседател на Сојузниот собор на Сојузната скупштина, архиепископот македонски охридски Г. Г. Доситеј и други.

Од седницата по повод свеченото отворање на Македонската академија на науките и уметностите во Собранието на СРМ

Индира Ганди денес пристига во посета на Југославија

Белград, 10 октомври

Претседателот на индиската влада Индира Ганди денес пристига во посета на нашата земја на покана од претседателот на Републиката Тито и претседателот на Сојузниот извршен совет Мика Шпиљак.

Могилата на непобедените во Прилеп (Снимил: Т. Димовски)

НА ДЕНОТ НА ВОСТАНИЕТО

ЧАСОВНИКОТ на историјата денес одбројува уште еден Единаесетти октомври.

Уште еден празник во низата бели денови на Револуцијата, објавен со прилепскиот истрел во големата Четириесет ипрва.

На тој ден, пред дваесет и толку години, македонскиот народ, на повик од Комунистичката партија на Југославија, на чело со другарот Тито, сплотен под виорните знамиња на востанието, стапи во вооружена борба против фашистичките окупатори и заедно со другите југословенски народи ја потврди својата тврда волја и решеност да ја исполни обврската кон сопствената историја, кон сопствената иднина и определување, Што и го стори низ крвата и тешко четиригодие на боиштата, од Ослободителната војна, од првите акции на првите партизански одреди, до незапирливите јуриши на прославените бригади и дивизии за докрајно ослободување на земјата, за создавање на нова народна држава, социјалистичка заедница на братски рамноправни народи, за остварување на еден поубав и посреќен живот, достоен за човекот.

На ѕвездениот пат на борбата, како гранитни патокази на хероизмот и несекливи врутоци на нови вдахнувања, остануваат имињата на оние што со својата крв и со своите животи ја платија цената на слободата, остануваат легендите на Ореовската планина, Козјак,, Дебарце, Богомилскиот поход.. Бесцено наследство за генерациите што дојдоа потоа, и кои заедно со оние што ги минаа врвиците на Револуцијата, јуначки го понесоа товарот на обновата на земјата и изградбата на ново социјалистичко општество. Бесцено наследство за генерациите што допрва ќе пристигаат и што натаму ќе ги продлабочуваат придобивките и пораките на Револуцијата, секогаш раководејќи се од нејзините длабоко хумани, длабоко човечки идеали.

Со векови угнетуваниот, потиснуваниот и одречуваниот македонски народ, низ Ослободителната борба еднаш засекогаш ги раскова веригите на ропството и се здоби со своја национална слобода, олицетворена во првата македонска социјалистичка република — највисоко и најсигурно признание на неговата самобитност и право на сестран и непречен национален развиток.

Со столетијата ограбуваниот, плачкосуваниот и осиромашуваниот македонски народ, во годините на слободниот живот по војната, во условите на социјализмот, ја доживеа својата полна преродба и процут и заживеа еден подобар и побогат живот. Многу усилби стојат и ќе стојат на патот кон една мечтаена благосостојба: но, можат ли да се споредат она што го имавме и она што го имаме, што е резултат на ослободениот труд во социјализмот: големите фабрички хали, моќни електрани, леебородни полиња, научни лаборатории... Еден животен стандард за секого што можеше порано само да се сонува.

И најмногу од сѐ — впрочем, она што носи, што поттикнува што ги раскрилува творечките сили и го осмислува постоењето: раѓањето на слободна личност во едно слободно општество, личност подигната до нејзиното вистинско достоинство, како производител и самоуправувач, која решава суверено и полноправно, за својата судбина за сите прашања од општ интерес. Која веќе не е средство, а станала цел на сите текови и сите животни и општествени движења.

Тоа е најголемиот, најсветлиот знак под кој го прославуваме празникот на востанието: пред нас самите и пред лицето на светот, пред нашето утре, и пред утрешницата на човештвото.

Зашто, тоа охрабрува, тоа е силата, и заложбата на иднината: во овие метежни дни, кога извалканата американска војна во Виетнам, натпреварот во фабрикувањето на нуклеарна смрт, блиско источните воени и политички дилеми, заткулисните и отворените махинации, на штабовите на меѓународниот империјализам и реакција ги засенчуваат хоризонтите на мирот и прогресот, застрашуваат со сеопшто уништување и варварско, убиство на човечкото во човекот, во хаосот на разурнувачко понижување токму тоа: хуманизмот, слободната личност, сестраниот размав на нејзините творечски способности се и надеж и гаранција и најсилно оружје во борбата за зачување на мирот, за изградување на еден правен свет на постојан напредок и благосотсојба за сите: човекот да му биде човек — секому на сите мердијани.

И годинава, прославувајќи го празникот на востанието, ние ја потврдуваме длабоката свест за нашата обврска, ја потврдуваме нашата железна решеност да истраеме на патот од постојаниот развиток на Револуцијата, на новите социјалистички општествени односи, на нашата самоуправувачка стварност, вездеи крепнејќи го продлабочувајќи го братството и единството на нашите народи. Тоа: како наш најдрагоцен придонес за светот на правдата, хуманоста и слободата.

Седум вагони книги — подарок од Српската академија на науките и уметностите

По свечената седница, претседателот на Српската академија на науките и уметностите Велибор Глигориќ даде изјава во која истакна дека оваа академија донела одлука за еден мошне корисен подарок кој ќе ѝ биде врачен на Македонската академија на науките и уметностите.

Имено, според одлуката на Српската академија на науките, сите изданија на Академијата од 1849 година до денес ќе ѝ бидат предадени како специјален подарок на библиотеката на МАНУ. Овие изданија што ги отпечати Академијата во текот на својот развиток, во рамките на поранешното Друштво српске словесности, потоа Српското учено друштво и денешната САНУ, според зборовите на претседателот на Академијата Велибор Глигориќ, изнесуваат околу 7 вагони книги.

В НЕДЕЛА: СВЕЧЕНО ПУШТАЊЕ ВО РАБОТА НА СКОПСКАТА ЖЕЛЕЗАРНИЦА

Разговор на генералниот директор Страшо Христов со група новинари

Генералниот директор на Рудниците и железарницата „Скопје“ Страшо Христов, вчера водеше разговор со група новинари по повод претстојното пуштање во работа на челичарницата. Тој, во врска со тоа, ги информира претставниците на печатот и радио-телевизијата со некои проблеми на изградбата на Железарницата како и со перспективите за развојот на овој гигант на црната металургија.

За да се добие поопределена слика за тоа што претставува денеска овој објект, беа изнесени некои основни показатели. Пред сѐ, се истакна дека со пуштањето во работа на челичарницата, што ќе се изврши свечено иднава недела, на 15 септември, всушност ќе биде завршена првата етапа од изградбата на Железарницата и ќе се заокружи целокупниот технолошки процес, со што ќе се овозможи годишно производство на 300.000 тони разни производи.

Откако пред нешто повеќе од една година беше пуштен во пробна работа рудникот за сепаратна железна руда „Демир Хисар“, во период од девет и пол месеци перманентно, како што се довршуваа, беа ставени во експлоатација повеќе погони. Така, на 27 декември минатата година беше запалена првата печка за сурово железо во топилницата од која на 17 јануари потече првото железо. Тоа беше голем празник за овој колектив. На 15 мај годинава во топилницата беше извалан првиот лим, а на 6 октомври беше запалена втората печка, од која исто така потече сурово железо. Така се создадоа потребните услови за работа на челичарницата, која деновиве ќе почне да ги дава првите производи.

Така, најкратко, се одвиваше процесот на изградбата и довршувањето на погоните на Рудниците и железарницата „Скопје“.

Инаку во составот на овој гигант, откако наполно ќе биде завршена неговата изградба, влегуваат следниве погони и постројки: рудниците за железна руда „Тајмиште“, „Демир Хисар“ и „Дамјан“, каменоломот „Бањани“, постројките за подготовка и складирање на суровини, топилницата за сурово железо со пет роторни и електроредуктивни печки, челичарницата со две кислородни конвертори, топлата валалница за дебели лимови и ленти, валалницата за студено валани лимови, соодветни енергетски погони и други објекти од заеднички карактер. Со целосната изградба на овие погони се планира Железарницата да постигне производство од околу 1.500.000 тони сурово железо, суров челик и готови производи.

Страшо Христов потоа изнесе дека погоните што веќе се пуштени во работа бележат сѐ поголеми резулта-

(Продолжува на 6-та стр.)

[illegible] Никезиќ со сопругата, по враќањето од Њујорк, го пречека на аеродромот „Београд“ Мишо Павиќевиќ. (Телефото за „Нова Македонија“)

РЕДАКЦИЈАТА НА „НОВА МАКЕДОНИЈА“, НА СВОИТЕ ЧИТАТЕЛИ ИМ ГО ЧЕСТИТА ДЕНОТ НА ВОСТАНИЕТО НА МАКЕДОНСКИОТ НАРОД, 11 ОКТОМВРИ.

МАРКО НИКЕЗИЌ СЕ ВРАТИ ВО БЕЛГРАД

Белград, 10 октомври (Танјуг)

Државниот секретар за надворешни работи Марко Никезиќ денес со авион се врати од Њујорк во Белград. Заедно со него се вратија и членовите на Југословенската делегација на годинашново заседание на Генералното собрание — помошникот државен секретар Димче Беловски и шефот на кабинетот на државниот секретар Звонко Свете. По пристигањето на сурчинскиот аеродром Марко Никезиќ даде изјава за [illegible]тот, радиото и телевизијата.

ВРЕМЕТО ДЕНЕС

Облачно и топло

Ќе преовладува малу до умерено облачно и топло време.

Македонската академија на науките и уметностите е дел од нашето отворање кон иднината

РЕЧ НА ПРЕТСЕДАТЕЛОТ НА СОБРАНИЕТО НА СРМ МИТО ХАЏИВАСИЛЕВ

Другар Претседателе, другарки и другари,

Со особено задоволство го поздравувам, од името на Собранието на Социјалистичка Република Македонија, овој свечен собир кој ја отвора редовната работа на Македонската академија на науките и уметностите. На членовите на Академијата срдечно им пожелувам полн успех во дејностите и афирмирањето на Академијата — во остварувањето на нејзината значајна улога во развитокот на науките и уметностите во Републиката.

Создавањето на врвната научна и културна институција е голем настан во општествената и културната изградба на Социјалистичка Република Македонија, и во животот на југословенската заедница.

Тоа е од оние историски акти и чекори на нацијата со кои таа се претставува како нестивнат процес на конституирање и развиток; со кои ја осмислува својата слобода и го потврдува правото на самостојност и рамноправност, устремен кон постојано разгранување на можностите и способностите за творечки труд и натпревар. Воедно: за југословенската заедница — тоа е уште еден значаен влог во напредокот и иднината на нашите народи, чиј заемен придонес за развитокот на секој од нив, и на социјалистичкото општество во целост, се изразува и остварува во достигањата и сé поцелосната еманципација на секоја нација и народност.

Академијата почнува со работа спроти самата 26-годишнина на Денот на востанието на македонскиот народ против фашистичките окупатори. Ова совпаѓање носи многу подлабока порака, одошто пригодното упатување на историската врска меѓу денешнината и минатото.

Востанието и сегашниот општествен и културен досег на нашиот народ се почеток и заден белег на револуцијата која е во траење и полн развој. Придобивките на нациите и народностите, преобразувањата во целиот општествен живот се нејзини чинови и историја, обележани со нејзините побуди, ритмови, карактер и цели.

Македонскиот народ ги внесе во 11 Октомври вековното национално осознавање и стремежите за слобода и рамноправност. Неговото востание, меѓутоа, не е определено само од свеста за себеси и своите историски права и цели, ниту му припаѓа само нему. Во неговата национална свест и цели, во нивниот програмски, стратегиски и акционен концепт залегнаа погледите на работничката класа за решавање на националното прашање преку радикални социјални преобразувања и заедничкото сознание на југословенските народи дека националната борба на секој народ може да смета на успех ако е борба за слободата и на другите народи, тоест ако акционалните цели се идентификуваат со создавањето на нова заедница на рамно[illegible]

[illegible] многу напори и самоодрекнување, [illegible]

[illegible]

[illegible] ските малцинства. Македонскиот народ ја искуси сета тежина на судирот меѓу остварената слобода и нејзиното обезбедување во атрибутите на вековната заостанатост, за да се однесува кон присвоените белези на цивилизацијата — не како кон раширување на просторите за творење, туку како кон рекламни амблеми кои прибавуваат значење и почит. Тој не го бара своето место меѓу слободните народи и својата рамноправност и афирмација во бројот и авторитетот на институциите, но е сигурно дека секој чекор во збогатувањето на националното битие — го чини сé поапсурдно и анахроно секое посегање на неговата историја, индивидуалност и права.

Историско — општествените склоности во кои ќе ја развива својата дејност, ја стават Македонската академија на науките и уметностите пред значајни, сложени и одговорни задачи. Нејзиното раѓање е не само неизбежно доградување во институционалното организирање на нацијата, туку повеќе — и во прв ред — е дел од нашето отворање кон иднината. Академијата ќе треба, на многу работен и делотворен начин, да се сврти кон бурниот процес на суштественото преустројување на социјалистичките материјално — стопански и општествено — политички движења, како и кон новите потреби, текови и стремежи во националниот развиток. Едните и другите, се единствен процес на интензивирање и оквалитетнување на трудот и творештвото, на продлабочување самоуправните демократски социјалистички и национални основи на општеството и рамноправноста на народите, на позабрзано, порационално и порезултатно интегрирање во сите области и дејности внатре во заедницата и во меѓународната поделба на трудот.

Потребата, успешно и во вистинскиот момент, да се решаваат сестраните проблеми на овој развиток, да се преодолуваат тешкотиите со што помали потреси и растурања на средствата и трудот, и — пред сé — да се разработуваат солидни сознанија и проекции за [illegible]

[illegible] ната поделба на трудот, и поради непосредното преземање од работничката класа и другите самоуправувачи — одговорноста за проширената репродукција на општеството. Смислата на оваа рамносметка е да се утврди, врз економски критериуми, колкаво и какво е нашето богатство во опредметен труд и колку време живот труд — по целисходноста на своето трошење во однос на внатрешните и надворешните потреби, по продуктивноста и ефективноста на трошоците на производството, по способноста да даде квалитет, итн.

Се откри дека во стопанството на Републиката претстојат за решавање [illegible] сериозни проблеми на селекционирање [illegible] во производството, [illegible] на капацитетите [illegible] воведување [illegible] технички решенија [illegible] големи серии [illegible] на трошоците [illegible]; на внешната организација [illegible] рационална и [illegible] на решителни процеси итн.

[illegible] уште [illegible] состојбите [illegible], чија [illegible] не само [illegible] проблемите [illegible] реформата [illegible] постојаното [illegible] производството во чекор со [illegible] технологијата, со развојот на потребите, со економисувањето на трудот во југословенското и светското стопанство. Нашите работни луѓе ќе очекуваат Академијата да придонесе, со свои иницијативи и влијание, за поефикасно поврзување на науката со стопанството, за поамбициозно но и посоодветно програмирање и развивање на научно-истражувачката дејност, за изградувањето на смислена политика на општеството во збогатувањето на мрежата на научните институции и во обезбедувањето на претпоставките за нивната нормална работа но и на резултатите што треба да ги дадат.

Од немало значење и интерес за Академијата се проблемите и потребите кои социјалистичкиот развиток ги поставува пред општествените науки. Нашата практика, со процесите на деетатизацијата, до остварувањето на слободно движење на општествениот вишок на трудот, внатре во самоуправниот организам, и врз основа на односите на распределбата според трудот, го изведе социјализмот на неговите сопствени општествено-економски и политички основи. Притоа, денес јасно се покажува дека непосредното сврзување на работничката класа со развојот на материјалните производни сили, преку односите на самоуправувањето и асоцијациите на слободни, самостојни стокови производители, не е мирен, безболен процес, без сериозни противречности и опасности од стихиски тенденции, ниту едноставен, јасно согледлив, лишен од секакви мистификации и лесно податлив на практично конкретизирање.

Науката треба да утврди во што се ослободуваме од лажната, етатистичка претстава за социјализмот, со практиката неизбежно се служи како со преодни односи, мерки и видови на развитокот, а во што ги зацврстуваме вистинските основи и вредности на новото општество. И овде: истражувањето на практиката, насочена кон основните процеси и односи, ќе го олесни одговорот на сите прашања што денес се во центарот на вниманието на теоретската мисла и на вознемирувањето на немал дел од јавноста. Ангажирањето на Академијата во напорите да ги обединиме, поарно организираме и активираме научните сили на ова подрачје — преку иницијативи за договор и соработка, особено меѓу катедрите и институтите, или и со организирање од нејзина страна на собири, дискусии, симпозиуми и друго — ќе биде ценет поттик на развојот на нашата научна мисла.

Науките што го изучуваат националниот развиток, јазикот, творештвото и националниот бит, забележија во изминатите две децении брз развој, видни резултати и афирмации во земјата и надвор од неа. Покрај самото постоење на Социјалистичка република Македонија и нејзиниот општествен, стопански и културен напредок, и покрај творештвото и културните вредности, презентирани на јавноста во разни земји, научната дејност во овие области беше досега, и ќе остане и натаму, значаен фактор на афирмирање на националната индивидуалност и развиток на македонскиот народ. Па, сепак, ние сé уште сме некаде на почетокот од научното раскривање на стопанската, културната и политичката историја на нашиот народ, иако тоа што веќе е постигнато овозможи да се пристапи кон прв македонски опис на таа историја.

Уверен сум, со оглед на националните потреби и интереси, дека Македонската академија на науките и уметностите ќе вложува по себни грижи, заедно со Универзитетот и соодветните институти, за унапредување на оваа благородна активност која на нацијата ѝ ја дава вистината за нејзиното раѓање и отстојување.

Истовремено, со развојот на материјалната база на Републиката, со големите промени во образовната структура на општеството и создавањето на бројна интелегенција, со менувањето на нашиот човек, на неговата свест и видици, вкус и потреби — се забрзуваа и развојните процеси во македонското национално творештво. Фондот на културните вредности и уметничкиот дострел во нив; сé поинтензивната комуникација се културните средини во другите наши републики и на други земји; губењето на сентиментализмот и самопофалбите при секоја нова појава во националната култура, како и на куртоазните интенции на критиката надвор од Републиката, мотивирани како охрабрувачки податоци, — се сигурни показатели дека македонската национална култура ја мина фазата кога секоја нова книга се поздравуваше како настан, а статистиката претставуваше нејзин главен репрезентант. Денес се поврзуваме со другите народи и светот, не со броење на националните придобивки, туку с повеќе со творечките достигања и резултатите во науката. Академијата на науките и уметностите треба сестрано да го потпомага овој процес на зреење на нашата национална култура; да придонесува за засилување на критичките напори и општествено-идејните претпоставки што го обезбедуваат афирмирањето на вистинските вредности.

Другари и другарки,

сите ние, целиот наш народ, се радуваме на создавањето на Македонската академија на науките и уметностите. И свесни сме дека со неа преземаме сериозна обврска спрема науката и поставаме уште една значајна линија на нашето поврзување со мислата и прогресот на другите наши народи и народите во светот. Затоа изразувам надеж, дека поддршката во нејзината работа од државните и општествените фактори, од самоуправните заедници и работните луѓе — ќе биде рамна на тоа што го очекуваме од неа.

БЛАЖЕ КОНЕСКИ:

Логичен резултат на досегашниот уметнички и научен развиток

Почитувани гости, другари и другарки,

Целата наша општествена и културна јавност во текот на повеќе години ја имаше пред себе мислата за формирање на Македонската академија на науките и уметностите. Со право, таа гледаше во тоа еден логичен резултат од досегашниот наш развиток на полето на науката и уметноста, каде што во повеќе насоки се постигнаа видни и трајни успеси. Со право, исто така, во тој чин таа гледаше еден значаен чекор кон самоуправувањето и афирмацијата на нашето национално битие. Македонската академија на науките и уметностите е создадена и со денешниот ден таа го одбележува почетокот на својата културна акција. Таа стапува во редот на постарите југословенски академии на науките и уметностите со голема желба за конструктивна соработка и со надеж за поткрепа од нивна страна. Ова место и овој час се погодни да истакнеме дека иницијативата за формирање на нашата Академија стретна разбирање и најде помош кај сите југословенски академии. Тоа се изрази особено јасно во работата на Матичната комисија за формирање на Македонската академија, како и во готовноста со која ред истакнати работници во науката и уметноста зедоа учество во истакнувањето на референти за изборот на првите наши академици. Нашата благодарност им е упатена на сите нив, посебно на претседателот на Матичната комисија, академикот Милан Бартош и на членовите на Матичната комисија, академиците Мирослав Каршулин, Братко Крефт и Анто Бабиќ. Нашата благодарност им е упатена и на одговорните општествено-политички тела на СР Македонија, што со посебна грижа се однесоа кон формирањето на нашата Академија.

Задачите на Македонската академија на науките и уметностите беа јасно набележени со актот на нејзиното основање. Тие задачи се обемни, како по она што таа треба да го врши наспрема општествено - стопанскиот развиток на СР Македонија, така и по она што треба да го врши во областа на историските науки и на уметноста. Чувството на одговорност е основното чувство што сега нé исполнува.

Македонската академија на науките и уметностите излегува пред вас и пред целокупната јавност готова да се заложи за тоа што се очекува од неа. Успехот на нејзината акција во многу нешто ќе зависи од постојаната морална и секаква друга поддршка на средината во која таа треба да дејствува. Се надеваме дека во тој поглед ќе се развива и натаму плодна и многустрана соработка.

ВЕЛИБОР ГЛИГОРИЌ:

Македонска и југословенска свеченост

— Поздравна реч на претседателот на Српската академија на науките и уметностите

Претседателот на Српската академија на науките и уметностите Велибор Глигориќ, во својата поздравна реч до присутните академици и гости, меѓу другото, истакна:

„Основањето на Македонската академија на науките и уметностите е поздравено во српската академија на науките и уметностите со спонтани изрази на задоволство, во чие име и говорам. Во повеќе од две децении слободен развиток на македонскиот народ, низ револуцијата се создадени темели за растење на самостојна и слободна македонска култура. Во овие темели се наталожени најсветлите традиции на културата на македонскиот народ, од времето кога тој жилаво се бореше против угнетувањето и кога се стремеше да ги остварува своите големи и убави дарови во слобода. . .

Со основањето на Академијата на науките и уметностите, симболично отпочнува полетот на македонската култура. Растењето на културата се потврдуга со делата, со достигнатите резултати на умственото и духовното создавање, со степенот на неговиот развиток и напредок. Македонската култура, во областа на умственото и духовното творештво, како и во другите човекови дејности, денеска стои далеку над сите заостанувања предизвикани од историската состојба пред револуцијата“. Другарот Велибор Глигориќ истакна дека е создаден оној умствен и духовен фонд што е неопходен за основање на академијата со осведочени и афирмирани углед ни литературни, уметнички и научни дела.

„Ние сме уверени, продолжи Велибор Глигориќ, дека влегувањето на новоснованата македонска академија во заедницата на веќе постојните академии на Југославија, ќе придонесе за засилување на улогата и функцијата на академијата во современото општество“. Натаму, тој истакна дека оваа проширена заедница ќе биде несомнено поволјателна за едно посеопфатно активизирање на меѓународната соработка меѓу југословенските научни и културни работници во областа на науките и уметностите во светот.

„Поздравувајќи ја радосно оваа денешна свеченост која истовремено е македонска и југословенска, заедно со големиот празник — востанието на македонскиот народ, поздравувајќи ја свеченоста по повод основањето на Македонската академија на науките и уметностите од името на Српската академија на науките и уметностите, ѝ пожелувам на братската Македонска академија многу успеси во животот и работата“.

ГРГА НОВАК:

Центар на една здрава национална, научна и уметничка политика

— Поздравна реч на претседателот на Југословенската академија на науките и уметностите

Од името на Југословенската академија на науките и уметностите зеде збор претседателот на оваа научна институција д-р Грга Новак. Тој меѓу другото рече:

„... Југословенската академија на науките и уметностите, основана по идеја на великиот Југословен Јосип Јурај Штросмаер, со југословенско име во својот назив, уште од своето основање гледаше подалеку од своите тесни граници на Хрватска. Идејата за духовно единство на сите југословенски народи уште пред сто години е всадена во нејзините темели и секогаш претставуваше мисла-водител во нејзината работа. Уште во времето на нејзиното основање, Штросмаер одржуваше непосредни лични врски со големите преродбеници на македонската книжевност, браќата Миладиновци — Димитрие и Константин — борци за воведување на народниот јазик во училиштата, писатели и издавачи на македонски патриотски народни песни, кои за така работа го жртвуваа и својот живот и умреа во прогонство во цариградскиот затвор во 1862 година. Низ 100 години од своето постоење, Југословенската академија на науките и уметностите во своите редови ги вбројуваше најистакнатите научници и уметници на сите јужнословенски народи. Таа е посебно почестена со тоа, а истакнувам и со особено задоволство, што и денешниот претседател на оваа наша најмлада академија — академикот Блаже Конески е член на Југословенската академија од 1962 година. . .“

„Следејќи го со големи симпатии работењето на наставниците на одделни факултети на Скопскиот универзитет и научните работници во универзитетските, факултетските и другите институти и заводи, продолжи тој како и работата на полето на уметничкото творештво, ние со големо задоволство можеме да забележиме дека нивните дела од година в година беа сé пообемни, а нивната научна вредност сé поголема и сé потрајна. Овие дела според тематиката што се обработува во нив како и според научната методологија која се применува, одамна ги преминаа границите на Социјалистичка Република Македонија и СФРЈ. Голема е заслугата на македонските научни работници и уметнички творци што со своите дела му овозможија на светот да се запознае со оваа наша Република и со нејзините достигнувања и нејзините стремежи, со нејзиното историско и културно наследство, со нејзините научни и уметнички достигнувања . . .“

„. . . Би сакал овојпат особено да подвлечам дека досега никогаш не му била толку потребна организирана научна работа и системна научно-истражувачка дејност на секој народ, како што е тоа денес во периодот на необично брзиот развиток на науките, како што е тоа толку потребно токму денес не само за стопанско подигање на земјата, туку и за нејзиниот културен развиток, за општиот напредок на народот.

Поради тоа, сметаме дека беше сосема исправна ориентацијата на политичките и научните работници на Социјалистичка Република Македонија со основање на сопствена академија на науките и уметностите да го забрзаат тој развиток, организационо да го зацврстат, да ги постават врз пошироки и подлабоки темели, да создадат еден силен центар кој ќе го помага создавањето на една здрава национална научна и уметничка политика, да засноваат на овој начин цврста врска меѓу научната и уметничката функција со целиот живот на својот народ.

Никој не може подобро да ја исполни таа функција како што тоа може да го стори академијата на науките и уметностите, унапредувајќи ги веќе постојните научни и уметнички установи и основајќи нови за да се исполни што побрзо празнината која историскиот развиток ја остави зад себе. Новата Македонска академија ќе се вклучи во сите научни и културни стремежи на југословенските народи, таа пред сé ќе биде повикана да стане чувар и верен толкувач на неговото богато научно и драгоцено уметничко минато, да биде толкувач и спроведувач на специфичностите на економскиот и општествениот развиток на македонскиот народ. Таа ќе биде повикана — да се послужам со зборовите на првиот претседател на Југословенската академија на науките и уметностите, хрватскиот историчар Фрањо Рачки — „да ги предводи и облагородува народните стремежи. . .“, „. . . да чекори заедно со својот народ“.

Ако во таа смисла го гледаме основањето на Македонската академија на науките и уметностите, тогаш тој чин мораме да го сметаме за значајна пресвртница во животот на македонскиот народ и неговата Социјалистичка Република, како една неопходна етапа и една значајна фаза во натамошното афирмирање на македонската нација не само во рамките на Југославија, туку и меѓу сите народи во светот.

ЈОСИП ВИДМАР:

ПРАЗНИК НА МАКЕДОНСКАТА НАУЧНА МИСЛА

Претседателот на Словенечката академија на науките и уметностите д-р Јосип Видмар, кој зеде збор, потоа во својата поздравна реч, меѓу другото, истакна:

„Од сé срце и со длабоко чувство и возбуда го поздравувам овој денешен празник на македонскиот народ — основањето на Македонската академија на науките и уметностите од името на Словенечката академија на науките и уметностите, и можам да речам од името на целата словенечка интелигенција и целиот словенечки народ.

Мислам дека не е нескромно, туку дека е историско дејство ако тврдам дека ниеден друг народ во Југославија не може да го чувствува овој празник толку интензивно и толку длабоко како Словенците. Целата наша словенечка историја е една борба за рамноправност на словенечкиот јазик, за рамноправност на словенечката култура, за можностите на словенечката култура, за развитокот на она што е кај нас, што го носиме во срцето и што би претставувало наша уметност и што претставува наша наука. Од почетокот на нашето сознание, па до почетокот на овој век, ние Словенците се боревме за нашиот јазик во училиштата. Дури во овој век ние добивме конечно и сигурно свој национален професионален театар, дури во овој век ние Словенците добивме и формиравме своја академија. Академијата за нас беше секогаш претстава за последниот врв на нашата култура и тогаш кога ја добивме неа доживеавме празник каков што денес доживува македонскиот народ. Овој празник всушност е голема афирмација на македонската научна мисла, на македонските културни сознанија и на сé она што тој народ го носи во себе.

ВАСО БУТОЗАН:

Значаен и убав успех на македонскиот народ

— Поздравна реч на претседателот на Академијата на науките и уметностите на Босна и Херцеговина

Откако ја изрази својата радост и задоволство и ги пренесе честитките по повод основањето на Македонската академија на науките и уметностите, претседателот на Академијата на науките и уметностите на Босна и Херцеговина, Васо Бутозан рече:

„Работните луѓе ширум нашата земја во Македонската академија гледаат оживотворување на придобивките на народноослободителната војна и револуцијата на чии победнички знамиња беше испишано братството и единството на на нашите народи, решителноста во слободната и збратимена Југославија да изградуваат живот достоен за секој човек.

Во Македонската академија на науките и уметностите гледаме установа која со успех, сестрано и системно ќе ги проучува природните богатства на земјата, политичките, општествено-економските проблеми, како и богатото културно наследство што во своето минато го создавале Македонците и кое ќе им послужи што побрзо да изградат социјалистички општествени односи“.

Потоа, д-р Васо Бутозан рече дека членовите на Академијата на науките и уметностите на Босна и Херцеговина со радост го поздравуваат раѓањето на Македонската академија и заедно со сите наши академии, искрено му честитаат на македонскиот народ на овој значаен успех, убедени дека таа заедно со Југословенската академија на науките и уметностите, Српската академија на науките и уметностите и Словенечката академија на науките и уметностите ќе даде значаен придонес за сестрано развивање на научната мисла и уметничкото творештво во нашата социјалистичка татковина. Тој додаде дека и пред основањето на Македонската академија на науките и уметностите, воспоставени се односи на соработка меѓу научните и културните работници на Босна и Херцеговина и Македонија. Нашите народи, рече тој, поминаа низ речиси исти историски услови и патишта во борба за слобода и независност.

„Како што е познато, продолжи тој, Македонија лежи во срцето на Балканот. Таа, како и другите наши Републики, цврсто е поврзана во својата историја со балканските народи и овие врски, политички, економски и културни, се продлабочуваат и ќе се продлабочуваат од година в година сé повеќе и во иднина во интерес на развитокот, на сé поголемиот просперитет, заемното разбирање и зачувувањето на мирот во овој дел од светот.

Претседателот на Собранието на СРМ, Мито Хаџивасилев ги прими членовите на делегациите на југословенските академии и со нив се задржа во подолг разговор

ГОДИНА XXIII БРОЈ 7488 СКОПЈЕ, Ч

ДЕНЕС ВО ОХРИД СЕДНИЦА НА МАТИЧНАТА КОМИСИЈА ЗА ИЗБОР НА ПРВИТЕ АКАДЕМИЦИ

— НА УТРЕШНАТА СЕДНИЦА СЕ ОЧЕКУВА ДА БИДАТ УСВОЕНИ ПРЕДЛОЗИТЕ ЗА СИТЕ 14 КАНДИДАТИ, ПОЗНАТИ МАКЕДОНСКИ НАУЧНИ РАБОТНИЦИ

Денес во Охрид ќе се состане Матичната комисија за формирање на Македонската академија на науките и уметностите која ќе ги разгледа извршените подготовки за изборот на првите академици — редовни членови на МАНУ. Комисијата во состав: **д-р Милан Бартош**, потпретседател на Српската академија на науките и уметностите, во својство на претседател на Матичната комисија, потоа **Блаже Конески**, редовен професор на Филозофскиот факултет во Скопје, во својство потпретседател на комисијата, **проф. д-р Харалампие Поленаковиќ**, редовен професор на Филозофскиот факултет во Скопје, во својство секретар на комисијата и членовите: **д-р Мирослав Каршулин**, секретар на ЈАЗУ во Загреб, **д-р Братко Крефт**, редовен член на Словенечката академија на науките и уметностите, **Анте Бабиќ**, редовен член на Академијата на науките и уметностите на Босна и Херцеговина и **д-р Ксенте Богоев**, ректор на Скопскиот универзитет ќе предложи список на четиринаесет кандидати за редовни членови.

Овој список комисијата го утврди уште на својата прва седница на 26 април годинава, кога беа определени и рецензенти за сите кандидати. Неодамна пристигнаа рецензиите и тие се печатени во посебна публикација, а нивни автори се познати југословенски академици.

Утре на својата втора седница, Матичната комисија ќе го изврши изборот и се очекува дека ќе бидат прифатени предлозите за сите четиринаесет кандидати.

Денеска во Охрид се очекува да пристигнат сите членови на Матичната комисија.

(В. Ан.)

ОРГАН НА СОЦИЈАЛИСТИЧКИОТ СОЈУЗ НА РАБОТНИОТ НАРОД НА МАКЕДОНИЈА ПРВИОТ БРОЈ ИЗЛЕЗЕ НА 29 ОКТОМВРИ 1944 ГОДИНА ВО СЕЛО ГОРНО ВРАНОВЦИ УРЕДУВА РЕДАКЦИСКИ КОЛЕГИУМ ГЛАВЕН И ОДГОВОРЕН УРЕДНИК ТОШО ПОПОВСКИ. ВЕСНИКОТ ИЗЛЕГУВА СЕКОЈ ДЕН.

НОВА МАКЕДО

ГОДИНА XXIII БРОЈ 7489

СКОПЈЕ, ПЕТОК, 18 АВГУСТ 1967 ГОДИНА

ДЕНЕС ВО ОХРИД ИЗБОР НА ПРВИТЕ МАКЕДОНСКИ АКАДЕМИЦИ

Вчера е одржана првата седница на Матичната комисија на која е утврден дневниот ред: потврдување на предлозите за 14-те кандидати

Охрид, 17 август

Денес во зградата на Народниот музеј во Охрид се одржа свечена седница на Матичната комисија за формирање на Македонска академија на науките и уметностите. Матичната комисија во состав: д-р Милан Бартош, Блаже Конески, проф. д-р Харалампие Поленаковиќ, д-р Мирослав Каршулин, д-р Братко Крефт, Анте Бабиќ и д-р Ксенте Богоев, го утврди дневниот ред за утрешната седница што ќе се одржи исто така во зградата на Народниот музеј, и на која ќе биде извршен избор на првите редовни членови на МАНУ.

На денешната седница пред присутните говореше претседателот на Матичната комисија д-р Милан Бартош, а гостите ги поздрави и потпретседателот на Општинското собрание на Охрид Никола Новевски.

На седницата присуствуваше и Злате Билјановски, потпретседател на Собранието на СРМ.

За гостите и членовите на Матичната комисија, колективот на Народниот музеј приреди коктел во зградата на Музејот.

На 26 април во Скопје се одржа првата седница на Матичната комисија, на која беше решено да се предложат 14 истакнати македонски научни работници за назначување во својство на редовни членови на Македонската академија на науките и уметностите. Тогаш беа определени и по двајца рецензенти за секој кандидат. Рецензиите пристигнаа на време и тие се позитивни за сите 14 кандидати.

Претседателот на Матичната комисија академикот Милан Бартош се поздравува со Блаже Конески по пристигањето на Охридскиот аеродром

Меѓутоа, дури на утрешната седница ќе биде решено дали сите 14 кандидати ќе бидат назначени за редовни членови на МАНУ.

Рецензиите за 14-те кандидати ги напишаа познати југословенски академици. Имињата на избраните академици ќе ги соопшти претседателот на Матичната комисија д-р Милан Бартош на втората седница, што ќе се одржи во текот на утрешниот ден. Последниот чин од формирањето на Македонската академија ќе се одржи во октомври, кога ќе биде извршено конституирање на Академијата, а ќе биде извршен и избор на претседател на МАНУ. И за ова ќе се расправа на утрешната седница на Матичната комисија. (В. Ан.)

Лагос пред инвазија на бунтовничките сили

Лагос, 17 август (Ројтер — УПИ)

Лагос денес е соочен со опасност од „непосредна инвазија“ на бунтовничките сили, изјави федералниот министер за финансии Обафен Аволово.

Во разговор со раководителите на западната држава Ибадан тој рече дека луѓето треба да соработуваат со федералната влада заради намалување на сегашната бунтовничка област и судирите и отстранување на „инвазијата на Лагос и западната држава“.

Според извештаите што вчера пристигнаа во Лагос, авионите на федералната влада бомбардирале една електрична централа на реката Оја во Биафра. Во извештаите се вели дека оваа електрична централа е онеспособена и подоцна запалена.

Во судирот меѓу федералните и бунтовничките трупи на Бијафра, до кои дојде во селото Офуфо околу 290 км. источно од Лагос, на главниот пат меѓу Бенин и Ибадан, се убиени 100 војници на бунтовничките трупи на Бијафра.

ПОСТИГНАТА СОГЛА НАДМИНУВАЊЕ НА К

- **Заврши посетата на претседателот Тито на ОАР**
- **Објавено соопштение за разговорите меѓу Тито и Насер**
- **Југословенскиот претседател вчера попладне со бродот „Галеб“ отпатува за татковината**

Лазо Наумовски
(наш специјален известувач)

Александрија, 17 август (по телефон)

Околу 16 часот по југословенско а во 18 по локално време претседателот Тито и останатите членови на југословенската делегација ја напуштија Александрија на пат кон татковината. Како што е познато нашата делегација, што ја предводеше другарот Тито, се враќа дома со бродот „Галеб“.

Додека бродот „Галеб“ беше усидрен во александриското пристаниште, домаќините на гатот топло ги поздравуваа своите срдечни пријатели, кои, како што пишуваат овдешните весници, и овој пат покажаа максимално интересирање и разбирање за арапскиот свет. Инаку, Александрија до денес беше центар на целата арапска нација, од каде со особено интересирање се очекуваат резултатите од разговорите меѓу претседателите Тито и Насер, одржани минатиот петок во палатата Кубех.

Срдечните разговори во Александрија се водени во некогашниот дворец на кралот Фарук Рас Ел Тин. Двете делегации беа дојдени во палатата Рас Ел Тин околу 11.20 часот. Разговорите почнаа точно во 11.30 часот. Од југословенска страна покрај претседателот Тито присуствуваа Едвард Кардељ и Владимир Поповиќ, членови на Советот на Федерацијата, Киро Глигоров, потпретседател на Сојузниот извршен совет, Мишо Павиќевиќ, помошник секретар за надворешни работи и амбасадорот на Југославија во ОАР Салко Феиќ. Во делегацијата на ОАР покрај претседателот Насер беа потпретседателите на владата Закерија Мохиедин, Хусен Сафеи, Али Сабри, Сидки Солиман, претседателот на Парламентот Ануар ел Садат, министерот за надворешни работи Махмуд Ријад, помошник-претседател на Насер за надворешни работи Махмуд Фавзи, амбасадорот Абу Зеид и генералниот секретар на Претседателството на Републиката Абдел Мегид Ферид.

Разговорите траеа два часа. По официјалните разговори, односно по пленарниот состанок, претседателите Тито и Насер заедно со Едвард Кардељ се задржаа во интимен разговор кој траеше еден час и 40 минути.

Како што сме известени од официјални извори на вчерашните разговори се утврдени заедничките ставови за натамошни политички акции во правец за решавање и надминување на кризата. Постигната е полна согласност во оценката на ситуацијата и начинот како таа да се отстрани. Решено е од сите досегашни разговори, водени во Каиро, Дамаск, Багдад и Александрија претседателот Тито да даде своја изјава за печатот.

Попладнето претседателот Насер приреди свечен проштален ручек за претседателот Тито и членовите на југословенската делегација. Ручекот мина во мошне пријатна и срдечна атмосфера.

Претседателот Тито и претседателот Насер во Александрија допатуваа синоќа. Специјалниот воз од Каиро пристигна во 20.30 часот по локално време на малата железничка станица Рас Ел Тин каде што двајцата претседатели ги поздрави гувернерот на Александрија Хамди Асур.

Патувањето од Каиро до Александрија што траеше три и пол часа, двајцата претседатели и нивните соработници го минаа во неформални разговори.

Додека „Галеб“ плови по Средоземјето, носејќи го назад во татковината претседателот Тито, по неговиот пат во ОАР, Сирија и Ирак, арапското јавно мислење и политичките кругови единствени се во оцен-

(Продолжува на 4 стр.)

ОРГАН НА СОЦИЈАЛИСТИЧКИОТ СОЈУЗ НА РАБОТНИОТ НАРОД НА МАКЕДОНИЈА ПРВИОТ БРОЈ ИЗЛЕЗЕ НА 29 ОКТОМВРИ 1944 ГОДИНА ВО СЕЛО ГОРНО ВРАНОВЦИ УРЕДУВА РЕДАКЦИСКИ КОЛЕГИУМ ГЛАВЕН И ОДГОВОРЕН УРЕДНИК ТОШО ПОПОВСКИ, ВЕСНИКОТ ИЗЛЕГУВА СЕКОЈ ДЕН.

НОВА МАКЕДОНИЈА

ГОДИНА XXIII БРОЈ 7490 | СКОПЈЕ, САБОТА, 19 АВГУСТ 1967 ГОДИНА | ПРИМЕРОК, 50 ПАРИ (50 СТАРИ ДИНАРИ)

ЧИК. МОДЕРНО ЕЛЕГАНТНО УДОБНО
ЧЕВЛАРСКА ИНДУСТРИЈА, КУМАНОВО

Избрани првите редовни членови на Македонската академија на науките и уметностите

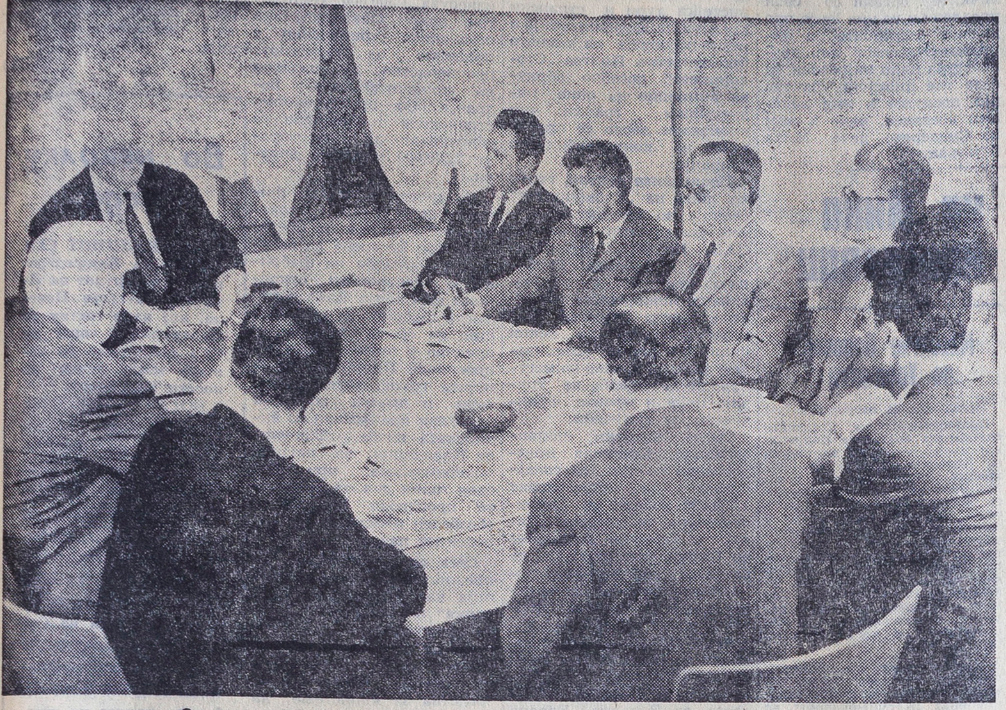

Од вчерашната седница на Матичната комисија на МАНУ во Охрид

Претседателот на Матичната комисија на Македонската академија на науките и уметностите д-р Милан Бартош на вчерашната седница во Охрид соопшти дека за редовни членови се примени: Михајло Апостолски, д-р Димитар Арсов, Васил Иљоски, Славко Јаневски, Блаже Конески, Никола Мартиноски, Кирил Миљовски. Димитар Митрев, д-р Михајло Петрушевски, д-р Харалампие Поленаковиќ, д-р Благој Попов, д-р Петар Серафимов, д-р Георги Филиповски и Ацо Шопов

(Верољуб Андоновски)

Охрид, 18 август

Зградата на Народниот музеј во Охрид овие денови стана историско место за македонската наука. Овде денес се избрани првите македонски академици — редовни членови на Македонската академија на науките и уметностите. Матичната комисија во состав: д-р Милан Бартош, Блаже Конески, проф. д-р Харалампие Поленаковиќ, д-р Мирослав Каршулин, д-р Братко Крефт, Анте Бабиќ и д-р Ксенте Богоев, ги усвои 14-те предлози на денешната предпладневна седница. Рецензиите за овие први македонски академици ги напишаа познати југословенски научни работници и членови на академии во Југославија.

● Одлука на Матичната комисија за избор на академици

По усвојувањето на предлозите на претседателот на Матичната комисија за формирање Македонска академија на науките и уметностите ,д-р Милан Бартош изврши прогласување на првите академици.

— Врз основа на законска одлука на Собранието на СРМ, рече тој, Матичната комисија за формирање на МАНУ, ги проучи сите реферати за предлозите за редовните членови на Македонската академија на науките и уметностите, па врз основа на тоа проучување и дискусијата што се водеше, ја донесе следнава одлука: едногласно се избрани за редовни членови на Македонската академија на науките и уметностите: **Михајло Апостолски**, директор на Институтот за национална историја во Скопје **д-р Димитар Арсов,** редовен професор на Медицинскиот факултет во Скопје, **Васил Иљоски,** писател, **Славко Јаневски,** писател, **Блаже Конески**, редовен професор на Филозофскиот факултет во Скопје, **Никола Мартиноски,** сликар, **Кирил Миљовски,** амбасадор, редовен професор на Економскиот факултет во Скопје, **Димитар Митрев,** редовен професор на Филозофскиот факултет во Скопје, **д-р Михаил Петрушевски,** редовен професор на Филозофскиот факултет во Скопје, **д-р Харалампие Поленаковиќ**, редовен професор на Филозофскиот факултет во Скопје, **д-р Благој Попов,** редовен професор на Природно - математичкиот факултет во Скопје, **д-р Петар Серафимов,** редовен професор на Архитектонско-градежниот факултет во Скопје, **д-р Георги Филиповски**, редовен професор на Земјоделско-шумарскиот факултет во Скопје и **Ацо Шопов,** писател.

Д-р Милан Бартош

Редоследот во списокот е направен по азбучен ред, продолжи д-р Милан Бартош, и сите членови се рамноправни. Тие се избрани на иста седница и со еднаков број гласови. Тој рече дека редоследот во списокот не значи дека некој има посебна предност и дека со ова Македонската академија на науките и уметностите станува рамноправна со сите академии во Југославија.

(Продолжува на 2 стр.)

Контакти за ликвидирање на последиците од агресијата

Извештаи во каирскиот печат по разговорите Тито — Насер

Каиро, 18 август (Танјуг)

Денешниот каирски печат донесува на првите страници опширни извештаи за заминувањето на претседателот Тито од Александрија. Весниците го објавуваат соопштението за печатот, изјавата на претседателот Тито и телеграмите што по повод завршувањето на посетата ги разменија Тито и Насер.

„Ал Ахрам“ става акцент на последниот состанок Тито — Насер — Кардељ. Во голем црвен наслов преку целата страница „Ал Ахрам“ вели дека на последниот состанок се разгледувани одделни етапи на наредната акција. Веднаш потоа, исто така во наслов, весникот ги истакнува зборовите на Тито дека Југославија ќе преземе низа нови контакти за ликвидирање на последиците од агресијата.

Од заедничкото соопштение „Ал Ахрам“ одделува три моменти: прво, ликвидација на последиците од агресијата, второ да не му се дозволи на агресорот да ги собере плодовите од агресијата и трето, Обединетите нации треба да ја понесат одговорноста и да го прифатат предизвикувањето пред кое се ставени.

Во извештајот „Ал Ахрам“ пишува дека претседателот Тито ќе преземе нова серија контакти, вклучувајќи ги тука контактите со советските лидери, со Индира Ганди и со некои други државници. Весникот истакнува дека Југославија беше во непрестан контакт со Индија. „Ал Ахрам“ потоа ги донесува текстовите на соопштението и изјавата.

Од своја страна „Ал Ахбар“ укажува дека четири основни прашања биле предмет на разговорите во

(Продолжува на 5 стр.)

Колијас побара ослободување на Авероф

Атина, 18 август (Танјуг)

Поради мошне острата реакција што во јавноста и во светот ја предизвика одлуката на атинскиот воен суд за апсењето на бившиот министер за наворешни работи Авероф и осудувањето на 5 години затвор, грчкиот премиер Колијас беше присилен од името на владата да побара негово помилување и пуштање од затвор. Како што изјави Колијас, владата ќе побара од кралот да го помилува Авероф и сите други политички лица кои се осудени за слични „прекршоци“. Од овој чекор на владата на Колијас овдешните посматрачи заклучуваат дека грчкиот воен режим се наоѓа пред сериозни тешкотии и полковниците сé повеќе доаѓаат во судир не само со демократските маси кои им даваат отпор, туку и со грчката десница од која никнаа.

Со апсењето на угледни личности на десницата, диктаторскиот воен режим се доведува во сé потешка положба. Факт е дека од преземањето на власта до денес ниедна политичка личност, дури ни од крајната десница, не му даде поддршка на воениот режим. Навистина, режимот постојано повторува дека грчкиот народ го прифатил и оти го подржува. Меѓутоа, повеќе за никого не е тајна дека манифестациите по провинциите што ги обиколуваат полковниците ги режираат воените и полициските власти.

ТЕЛЕГРАМА ОД НАСЕР ДО ТИТО

Галеб, 18 август (Танјуг)

Претседателот на Републиката, Јосип Броз Тито, ја прими од претседателот на Обединетата Арапска Република, Гамал Абдел Насер, следнава телеграма:

„Се заблагодарувам на Вашата љубезна порака, што длабоко ја ценам. Вашата посета на ОАР, како и конструктивните разговори што се водеа притоа, одново во голема мера уште еднаш ги истакнаа цврстите основи врз, кои се засновуваат односите меѓу нашите две пријателски земји и нашите народи, кои ги обединуваат принципите на неврзаноста и решителната верба во мирот и правдата.

Повторната агресија против арапските земји имаше исто така цел да им нанесе удар на силите на напредокот и слободата во целиот свет. Арапскиот народ, како и сите слободољубиви и мирољубиви народи во светот, длабоко го ценат цврстиот став што го заседовте вие лично, владата и народот на Југославија. Овој став позитивно ќе придонесе за отстранување на последиците од агресијата.

Од името на народите на ОАР ѝ пожелувам на Вашата голема земја сестран напредок и просперитет. На вашиот пат во татковината Вам и на Вашите соработници им пожелувам сé најдобро“.

НЕ Е ЛЕСНО ДА СЕ СФАТИ АМЕРИКА

ДОПИС ОД ЊУЈОРК НА 5 СТРАНА

ДЕНОВИВЕ во летувалиштето Претор, сместено на источниот брег на Преспанското Езеро е мошне живо. Додека првата августовска смена го напушта камп-летувалиштето, најголемо од ваков вид во нашата Република, на нивно место доаѓаат нови годишноодморци за да летуваат крај брегот на Езерото до крајот на август.

Според податоците што ги добивме од Заедницата на одморалиштата „Преспанско Езеро“, во Претор свои летувалишта имаат 42 работни организации, преку кои главно се обавуваат сите резервации за летување. Иако официјално се регистрирани 1.092 легла, во Заедницата на одморалиштата сметаат дека во одморалиштето можат да се сместат преку 1.500 лица.

За „Претор“, карактеристично е уште да се спомне дека годишноодморците претежно се хранат во сопствена режија. Со прехранбени артикли тие се снабдуваат во продавницата со самопослуга и малото пазарче, што се наоѓа среде летувалиштето.

Салко Феиќ на нова должност

Каиро, 18 август (Танјуг)

Досегашниот амбасадор на СФРЈ во Каиро Салко Феиќ отпатува вчера со „Галеб“ од Александрија за земјата на нова должност. Салко Феиќ беше акредитиран во Каиро од септември 1963 година.

ВРЕМЕТО ДЕНЕС

Сончево и потопло

По краткотрајното освежување кое зафати поголем дел од земјата, за денес се очекува сончево и потопло време. Температурите ќе бидат во знатен пораст.

КУПУВАЈТЕ ВО СТОКОВНАТА КУЌА „СКОПЈЕ“

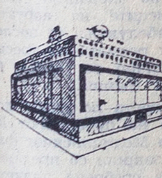

Избрани првите редовни членови на Македонската академија на науките и уметностите

(Продолжение од 1 стр.)

● Д-р Милан Бартош: чувари на специфичностите на културата и науката на македонскиот народ

Потоа професорот д-р Милан Бартош ја даде и следната изјава:

— Комисијата смета дека овие членови ќе ги преземат сите права и обврски, што впрочем ги налага а и ги обврзува на тоа законот, за да се развие Македонската академија на науките и уметностите во сите насоки: научна, кадровска и организациона. Тие, продолжи тој, ќе подготват Статут, ќе ја дополнат Академијата со нови кадри и ќе развијат широка научна и културна дејност.

— Ја користам оваа прилика, рече д-р Милан Бартош, од името на некои членови на Матичната комисија кои се од другите југословенски академии, да го изразам задоволството што учествувавме во работата на Матичната комисија. Со ова ја изразувам и надежта дека тие ќе се вклучат во работата на заедницата на сите академии во Југославија и како рамноправен член ќе работат на подигањето и развивањето на културата во Југославија и ќе бидат чувари на специфичностите на културата и науката на македонскиот народ, — рече на крајот од својата изјава д-р Милан Бартош.

Одлуката и изјавата на д-р Милан Бартош беше топло поздравена од присутните гости и членови на Матичната комисија.

Во октомври од редот, на првите македонски академици, што се избрани денес во Охрид, ќе биде извршен избор на претседател на МАНУ.

Први македонски академици

Има историска симболика вчерашниот свечен чин во Охрид — изборот на први македонски академици. Овде, во овој град, каде што пред илјада години Климент Охридски го основа првиот македонски и словенски универзитет, четиринаесет истакнати имиња на нашата наука, култура и уметност станаа редовни членови на најмладата а воедно, за иднина, најзначајната научна институција во Социјалистичка Република Македонија.

Македонската академија на науките и уметностите, основана на 22 февруари 1967 година, речено е веќе и од најодговорни места, означува натамошна афирмација на македонската наука, култура и уметност. Во лицето на првите македонски академици — во нивните трудови, научни, уметнички и општествени ангажирања, во нивниот придонес за националната и општа култура е содржан само делот на постигањата во препородувањето на македонската нација.

Ден е и повод — и денес да се запише дека од непросветена земја, со незнатен број школи, без други научни, културни и просветни институции, за овие дваесетина и неколку години слободен живот во Социјалистичка Федеративна Република Југославија, Социјалистичка Република Македонија широко се разви и во подрачјето на економиката и во подрачјето на науката, културата и уметноста. Од наша средина, тоа е радосен факт, делувајќи и афирмирајќи се во слободна земја, се вивнаа до високите дострели на признанието и првите македонски академици. Мнозмина од нив се пионери во богатото национално и революционерно препородување, темелници на најзначајни национални обележја, создатели на вонредни и признаени резултати.

Јавноста во Социјалистичка Република Македонија со големо задоволство го поздравува изборот на првите македонски академици. Тој поздрав, всушност, е и поздрав и благодарност кон она што го постигнала нашата социјалистичка заедница, високо признание на досегашниот подем на науката и уметничката мисла, поттик за иднината да се чекори незапирливиот од кон збогатувањето на научното, културното и уметничко делување.

Изборот на првите македонски академици во Охрид ќе остане забележан како голем историски чин и дата во историјата на Македонската академија на науките и уметностите, која туку што го почна својот живот а веќе остава траги во општиот, југословенски и светски багаж на научната, културна и уметничка мисла.

(И. З.)

Членовите на Матичната комисија на Македонската академија на науките и уметностите пред зградата на Музејот во Охрид

Снимил: А. Ивановски

ЧЕТИРИНАЕСЕТМИНА МАКЕДОНСКИ АКАДЕМЦИ. — НА 18 август во Охридскиот народен музеј се избрани првите редовни членови на Македонската академија на науките и уметностите. Изборот и прогласувањето го изврши Матичната комисија под претседателството на академикот д-р МИЛАН БАРТОШ.

За научната дејност и достигнувањата на првите македонски академци говорат во денешниот број познати југословенски академци кои и ги напишаа рецензиите за поддржување на предлозите.

(ОПШИРНО НА 8 СТРАНА)

Четиринаесеттемина македонски академици

Македонската наука, во градот на Климент Охридски доживеа уште еден свечен чин — на 18 август беа избрани првите редовни членови на врвната институција во нашата наука — Македонската академија на науките и уметностите. Матичната комисија, под претседателство на д-р Милан Бартош, по разгледувањ на рецензиите што ги напишаа познати југословенски академици, го изврши изборот на првите четиринаесет редовни членови на МАНУ: **Михајло Апостолски, д-р Димитар Арсов, Васил Иљоски, Славко Јаневски, Блаже Конески, Никола Мартиновски, Кирил Миљоски, Димитар Митрев, д-р Михаил Петрушевски, д-р Харалампие Поленаковиќ, д-р Благој Попов, д-р Петар Серафимов, д-р Георги Филиповски и Ацо Шопов.**

Во овој преглед, за нивната работа и научните достигнувања говорат рецензентите — југословенските академици и научни работници.

Високи научни достигнувања во воената наука

МИХАЈЛО АПОСТОЛСКИ е директор на Институтот за национална историја во Скопје. Тој е автор на бројни научни публикации во кои активно се бави со изучување на проблемите од областа на воената наука.

Завршува повеќе високи воени школи: Воена академија во 1927 година, Виша воена академија во 1933 и Генералштабна академија во 1938 година. Во Народно — ослободителната војна тој е истакнат борец и општественополитички работник и како командант на Главниот штаб на Македонија, стекнува нови воени искуства од областа на партизанското војување.

Од 1946 до 1966 година тој објавува преку 30 научни трудови меѓу кои и: „Некои прашања на воената умешност на српската војска во Првата светска војна“, „Стратегијата и тактиката на Илинденскотво востание“, „Напаѓачките операции на армијата на планинско и крашко земјиште“, „Завршните операции за ослободување на Македонија“, „Февруарскиот поход“, „Ослободителната војна на македонскиот народ од 1941 — 1944“.

За делото на Михајло Апостолски, по предлог на Матичната комисија, рецензија напиша АНТО БАБИЌ, редовен член на Академијата на науките и уметностите на Босна и Херцеговина и Д-Р БРАНИСЛАВ ЃУРЃЕВ, потпретседател на истата Академија. Тие во својата позитивна рецензија, меѓу другото истакнуваат:

— ... Од бројните работи на другарот Михајло Апостолски ги одбравме да ги оцениме оние кои, според наше мислење, се доволни сами да посведочат за високите научни достигнувања на нивниот автор во областа на историјата и воената наука.

Интересирање за сите подрачја на медицината

Проф. **ДИМИТАР АРСОВ** е редовен професор на Медицинскиот факултет во Скопје. Тој е роден 1908 година во Крива Паланка. Гимназија завршува во Куманово, а медицина студира во Париз од 1926 до 1932 година каде и дипломира во 1936 година. Во исто време тој е асистент на клиниките во Париз. По враќањето, сѐ до ослободувањето, работи во скопската клиника, а со основањето на Медицинскиот факултет во 1947 година, тој станува асистент, подоцна доцент, а од 1958 година е редовен професор. Во 1952 станува управник на Интерната клиникаво Скопје.

Во рецензијата во која се оформува предлог за прием на проф. Димитар Арсов за редовен член на Македонската академија на науките и уметностите, авторите Д-Р ФРАЊО КОГОЈ, академик и Д-Р ВОИСЛАВ АРНОВЉЕВИЌ, академик, го истакнуваат следното:

— Почнувајќи од својата докторска дисертација за спонтаниот пневматоракс во текот на тифусната грозница, во цела низа работи, проф. Димитар Арсов проучува разни проблеми на клиничката патологија, опфаќајќи ги речиси сите подрачја на интерната медицина. Меѓу нив особено се истакнуваат со својата оригиналност трудовите за дејството на интравенските инекции адреналин врз хиперслемија по кала — азар, за примена на интравенските инекции во мали дози адреналин во лечење на ревматични заболувања и срцев ревматизам, како и поголем број работи за проблемите на терапија на дијабетиката ...

Основоположник на националниот драмски репертоар

ВАСИЛ ИЉОСКИ, писател, роден 1902 година. Тој денес зад себе има четириесетгодишно литературно дело. Во 1922 година во Куманово завршува гимназија кога и настанува неговото прво дело — едночинката „По матурата“. Тој обид продолжува и подоцна, кога во Скопје студира на Филозофскиот факултет.

Тој во својата драмска дејност започна таму каде што достигна Војдан Чернодрински со својата „Македонска крвава свадба“. Меѓу неговите дела ќе ги најдеме мошне популарните наслови: „Чорбаџи Теодос“, „Чест“, „Бегалка“, „Кузман капидан“ и други.

ЦИРИЛ КОСМАЧ и д-р БРАТКО КРЕФТ, редовни членови на Словенечката академија на науките и уметностите ја напишаа рецензијата за писателот Васил Иљоски во која се поддржува предлогот тој да биде избран за редовен член на МАНУ.

— Иљоски ги удираше темелите на македонскиот национален театар во моментот кога тој нималку не беше годен за него за неговиот народ, во моментот кога македонскиот национален театар и не постоеше. Неговите најдобри дела претставуваат стремеж во македонската драма, неисцрпен извор на народно — националната драма кон која македонскиот театар одново се враќал, сакајќи така да го оживее споменот за животот на својот народ во блиското и далечното минато ...

Во првиот ред на современата македонска литература

СЛАВКО ЈАНЕВСКИ, писател, роден во Скопје, 1920 година. Тој е автор на првиот македонски роман — „Село зад седумте јасени“, објавен 1952 година.

Својата литерарна дејност ја почнува како поет. Првите негови песни настануваат во Народно ослободителната војна каде што е комесар на една чета во Третата македонска ударна бригада.

Автор е на повеќе поетски и прозни дела: „Крвава низа“, „Глуви команди“, „Евангелие по Итер Пејо“, „Танчерка на дланка“, „Месечар“, „Две Марии“, „И бол и бес“, „Улица“ и низа други. Добитник е на наградата „11 Октомври“.

И оваа рецензија ја напишаа словенечките академици ЦИРИЛ КОСМАЧ и д-р БРАТКО КРЕФТ, редовни членови на Словенечката академија на науките и уметностите. Тие, во својот мошне опсежен осврт по прегледот на огромниот творечки опус на Славко Јаневски, на крајот ја даваат и оваа несомнена констатација:

— Литературното дело на Славко Јаневски е мошне обемно, и кон него бездруго треба да се приклучат и неговите повести за младината со кои впрочем тој ја доби големата популарност. Лиричар, раскажувач (романсиер и новелист) и популарен писател за младината, Славко Јаневски со сето свое досегашно творечко дело се наоѓа во првиот ред на најдобрите претставници на современата македонска литература ...

Дејност за еден цел научен век

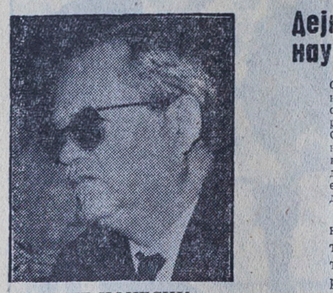

БЛАЖЕ КОНЕСКИ, редовен професор на Филозофскиот факултет во Скопје. Роден е во 1921 година во Небрегово кај Прилеп.

По основното училиште и првите години на гимназијата продолжува со школувањето во Крагуевац, а студира словенска филологија во Белград и Софија. Тој извесно време е лектор на Народниот театар во Скопје, наставник, всушност, а од 1951 година е редовен професор на Универзитетот во Скопје, каде од 1958 до 1960 година се наоѓа на должноста ректор на Универзитетот. Тој е дописен член на академиите во Загреб и Белград. Добитник е на наградите на југословенските републики — АВНОЈ.

Блаже Конески е автор на бројни научни работи, дела од областа на јазикот, историја на литературата како и автор на повеќе раскази и поетски збирки, книга на есеи „Македонски литературен јазик“, потоа Речник на македонскиот јазик, историја на македонскиот јазик и друго. Сојузна награда доби и за поетската збирка „Везилка“, а е автор и на преводот на „Горски венец“ од Његош.

Автори на рецензијата за Блаже Конески се Велибор Глигориќ и д-р Михајло Стефановиќ. Во еден дел од таа рецензија тие истакнуваат:

— Со ова дело Б. Конески ја дополни сосема широката и научно солидно поставената основа на учењето за македонскиот јазик, создавајќи ги, покрај споменатиот правопис, и опширната граматика на македонскиот литературен јазик, речникот, а сега и историјата на тој јазик. Тоа е огромна научна и културна работа за за неполни дваесет години, но и со своите соработници... Кога имаме предвид дека Блаже Конески е во најдобрите години во кои многу научници штотуку научно дозреваат — не обзема радост од перспективите што од денес стојат пред македонската наука за јазикот кога другарот Конески ја изведе со своите соработници на такво ниво та да оди чекор со лингвистичката наука на другите словенски народи...

Основач на модерната школа на македонското сликарство

НИКОЛА МАРТИНОВСКИ, сликар, роден 1903 година во Крушево. Во 1927 година завршува Академија на ликовните уметности во Букурешт, а студиите ги продолжува во Париз и други места. Самостојно изложува во Скопје, Загреб, Белград, Рим, Атина, Софија, Прага, Солун, Будимпешта, Братислава. Со особено учество на сите изложби на македонските уметници и на изложбите на југословенското сликарство.

По ослободувањето е еден од основачите на Друштвото на ликовните уметници на Македонија каде што десет години е претседател. Тој е основач и на Уметничкото училиште во Скопје, а денес е директор на Уметничката галерија, една од најстарите ликовни установи. Добитник е на повеќе награди, како и на наградата за животно дело „11 Октомври“.

Академските уметници Крсто Хегедушиќ и Марино Тартаља, во својата рецензија за делото на сликарот Никола Мартиновски од другото говорат:

— Никола Мартиновски, заедно со Лазар Личеноски е основач на модерната школа на македонското сликарство. Во времето кога Мартиновски ја почна својата дејност како ликовен уметник, сликарството во Скопје речиси и не постоеше. Неговата пионерска работа како сликар и педагог беше драгоцена за развитокот на македонското сликарство...

Одговорна општествено-политичка и културна мисија

КИРИЛ МИЉОВСКИ, амбасадор, редовен професор на Економскиот факултет во Скопје. Роден е во Ресен 1912 година. По завршување на гимназијата во Битола студира во Загреб на Ветеринарски факултет. По активниот период како студент и по учеството во НОВ, тој се наоѓа на позначајни должности, а во областа на културата тој е еден од основачите и организаторите на првиот македонски Универзитет како и негов прв ректор на која должност ќе се врати уште еднаш.

Во областа на науката и публицистиката, Миљовски е автор на околу четириесет есеи, неколку студии и друго. Меѓу неговите есеи се познати особено прилозите „Некои елементи за стопанскиот развиток на неразвиените подрачја“, „Дилеми на теоријата на економскиот развиток на неразвиените подрачја“ и други, а е добитник и на наградата „11 Октомври“ за делото „Комунистичката партија на Југославија и македонското национално прашање од 1918—1933“.

ПРОФ. Д-Р МИЛАН БАРТОШ и проф. д-р Јован Ѓорѓевиќ, редовни членови на Српската академија на науките и уметностите, во рецензијата за Кирил Миљовски истакнуваат:

— Како што може да се види и од овој краток приказ на животот, работата и академско-научната дејност на кандидатот Миљовски, тој во текот на цели дваесет години претставува несомнено забележлива и маркантна личност во редовите на македонската интелигенција и општествено-политичките работници кои ја презема големата и одговорна функција да придонесат за економскиот и културниот развиток на Македонија...

Придонес за развитокот на културата

ДИМИТАР МИТРЕВ, редовен професор на Филозофскиот факултет во Скопје, роден во 1919 година во Деда Агач. Од 1920 до 1944 година живее во Бугарија како македонски емигрант каде завршува класична гимназија.

Како ученик во гимназијата тој е член на илегалниот марксистичко-ленинистички кружок и е претседател на литературната дружина. Студира право на универзитетот во Софија и таму е пак меѓу македонските емигранти кои имаат свој кружок. Соработува во литературните весници каде објавува огледи и статии за Кочо Рацин, Коле Неделковски и други. За време на војната е во редовите на антифашистичкото движење, а во 1944 година е уредник на културната рубрика на „Нова Македонија“, потоа преминува во „Единство“, се враќа повторно во „Нова Македонија“, извесно време е во Радио Скопје, а од 1959 година е редовен професор на Филозофскиот факултет во Скопје, како и уредник на „Современост“.

— ... Димитар Митрев многу придонесе да се развие критичката мисла во македонската литература и во нејзината книжевна критика еден од основните значајни творечки елементи да биде идејноста. Критичкиот дух на Димитар Митрев се залага за прогрес на општеството и за плоден развиток на науката и книжевноста во насока на општествениот просперитет, истакнуваат во својата рецензија и предлогот за прием на Димитар Митрев за редовен член на Македонската академија на науките и уметностите, Велибор Глигориќ и д-р Воислав Ѓуриќ.

Оригинален истражувач

Д-Р МИХАИЛ ПЕТРУШЕВСКИ, редовен професор на Филозофскиот факултет во Скопје, познат по својата научна работа не само во нашата земја туку и во странство. Роден е во Битола, во 1911 година, а студирал во Белград на Филозофски факултет. Неговиот творечки опус опфаќа преку сто научни работи што говори за еден широк дијапазон на неговото научно интересирање.

Тој од 1948 година непрекинато се бави со сложените прашања на критиката на текстот на Аристотеловата Поетика.

Најголем број од своите научни дела тој ги објавува во списанието „Жива антика“, единствено списание за класична филологија во Југославија кое излегува во Скопје и кое тој го покрена. Научни публикации објавува во Лондон, Берлин, Атина, Софија.

Д-р Мирко Деановиќ и д-р Вељко Гортан во рецензијата за д-р Михаил Петрушевски прават еден поширок осврт на неговата научна дејност. Меѓу другото тие заклучуваат:

— Научните проблеми со кои тој се бави, имено, критиката на текстовите од грчките писатели и проучувањето на критско-микенските споменици на стариот грчки јазик, имаат таква природа која претставува голема обврска за секој кој ќе ги одбере за домен на сопственото истражување... Во тоа професорот Митрушевски се афирмира како оригинален истражувач...

Ангажираност за утврдување на научната вистина

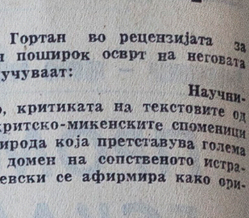

Д-р ХАРАЛАМПИЕ ПОЛЕНАКОВИЌ, редовен професор на Филозофскиот факулет во Скопје, роден 1909 година во Гостивар.

Гимназија и Филозофски факулет завршил во Скопје уште во 1934 година, асистентски испит и докторат полагал во Загреб, 1939 година. До 1941 година е асистент на Филозофски факултет во Скопје, а од тогаш до 1946 година е асистент на Филозофскиот факултет во Белград. Вонреден професор на Филозофскиот факулет во Скопје е од 1946, а од 1956 година е редовен професор на истиот факултет.

Извесно време е продекан на Филозофскиот факултет, потоа е шеф на катедра по Историја на книжевностите на народите на Југославија, главен уредник на Енциклопедија на Југославија за Македонија и друго.

ВЕЛИБОР ГЛИГОРИЌ и Д-р МИХАИЛО СТЕВАНОВИЌ, во рецензијата за научна дејност на професорот Поленаковиќ истакнуваат:

— Поленаковиќ ги има сите убави особини на научен истражувач: солидна ерудиција, широки познавања од областа во која врши истражувања, скрупулозна ангажираност за научната вистина, сигурно осведочување низ откривање на нови документи, проверување на утврдените факти и преиспитување на донесените ставови и судови. Тој со своите научни истражувања внесе нова светлина во културното наследство на Македонија и со тоа ја збогати нејзината културна историографија...

Бројни научни резултати

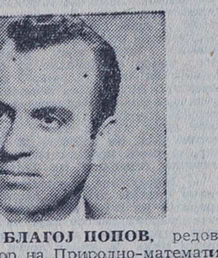

Д-Р БЛАГОЈ ПОПОВ, редовен професор на Природно-математичкиот факултет во Скопје, роден 1923 година во Кочани.

Основно училиште завршува во родното место, гимназија во Штип, а студира на Универзитетот во Белград — Филозофски факултет, група математика, каде што и дипломира. Студира и на Електротехничкиот факултет во Белград, а од 1948 година е асистент на Филозофскиот факултет во Скопје.

Докторат полага 1952, потоа е доцент, а подоцна и редовен професор на Природно-математичкиот факулет во Скопје. Престојува извесно време во Париз на специјализација, а подоцна и во Хамбург. 1960 година добива награда „11 октомври“. Неговата научна дејност ја чинат 32 расправи.

Рецензија за д-р Благој Попов ја напишаа Д-Р ИНЖ. ДАНИЛО БЛАНУША И Д-Р ИНЖ. МИРОСЛАВ КАРШУЛИН, редовни членови на Југословенската академија на науките и уметностите во Загреб. Тие меѓу другото велат:

— Не навлегувајќи во сите поединечни научни резултати на д-р Благој Попов, можеме да заклучиме и утврдиме дека неговата досегашна работа на подрачјето на математиката е мошне плодна и значајна. Неговата активност во однос на општествените и организаторските проблеми е видлива и од уводно наведените биографски податоци.

Обемна работа за примена на научните методи

Д-р ПЕТАР СЕРАФИМОВ, редовен професор на Архитектонско-градежниот факултет во Скопје, роден 1915 година во Охрид каде што завршува основна школа и гимназија. Образованието го доврщува во Скопје и Битола.

Студира на Правниот факултет во Белград, потоа се префрла на Филозофскиот, исто така во Белград, кој и го завршува во 1939 година. Уште како студент добива награда за стручна работа од областа на математиката и од 1939 година продолжува повторно на Техничкиот факултет, градежен отсек. Извесно време е асистент во Белград, а потоа студира на Вишата техничка школа во Дрезден.

По враќањето во земјата тој ја подготвува својата дисертација која ја одбранува во Дрезден. По основањето на Техничкиот факултет тој е доцент, а од 1962 година е редовен професор на Техничкиот факултет.

И за д-р Петар Серафимов рецензијата ја напишаа д-р инж. ДАНИЛО БЛАНУША и д-р инж. МИРОСЛАВ КАРШУЛИН, редовни членови на Југословенската академија на науките и уметностите во Загреб. Нивната констатација со која и се поддржува предлогот е следната:

— Научната и стручна работа на Серафимов се дознава од списокот на неговите работи. Од шест научни расправи под број еден секако е неговата докторска дисертација во која ја обработува состојбата на напнатоста во хиперболични лушпи во однос на теоријата на мембраната...

Одличен, и во светот познат научник

Д-р ГЕОРГИ ФИЛИПОВСКИ, редовен професор на Земјоделско-шумарскиот факултет во Скопје, роден во Скопје 1919 година. Гимназија завршува во Битола, а 1942 година дипломира на Земјоделскиот факултет во Софија.

Тој извесно време е асистент по педологија кај познатиот научен работник, професорот Странски на Земјоделскиот факулет во Софија. Докторат по агрономски науки полага на земјоделските факулет во Белград. Од 1954 година е редовен професор на Земјоделско-шумарскиот факултет во Скопје.

Добитник е на републичката награда „11 октомври, а најголемо признание доби од универзитетот во Братфорд во Англија каде е промовисан за почесен доктор.

Академиците МИРОСЛАВ КАРШУЛИН И АЛОЈЗ ТАВЧАР, во својата рецензија, на крајот ја изнесуваат и оваа констатација за д-р Георги Филиповски:

— Предлагаме, македонската академија на науките и уметностите да го избере за свој редовен член — академик, професорот д-р Георги Филиповски, редовен професор на Земјоделско-шумарскиот факултет во Скопје, како одличен и во светот признат научен работник на подрачјето на педологија.

Творештвото-една од основите на нашата современост

АЦО ШОПОВ, писател, роден 1923 година во Штип каде што завршува основно училиште и гимназија.

Од 1941 година тој се наоѓа во редовите на НОВ, а по војната своето време им го посветува на студиите на филозофскиот факултет во Скопје. Покренува и соработува во списанијата „Иднина“, „Нов ден“ „Современост“ „Хоризонт“, а извесно време е и претседател на Сојузот на преводачите на Југославија.

Шопов почнува како партизански поет и до денес има објавено голем број поетски книги.

ЦИРИЛ КОСМАЧ и д-р БРАТКО КРЕфТ, редовни членови на Словенечката академија на науките и уметностите во својата рецензија за писателот Ацо Шопов посебно ја истакнуваат оценката што за Шопов ја даде советскиот критичар А. Романенко: — Во македонската поезија која многу векови беше откината од српските текови на европската литература и која само во последните две децении доби услови за свој развиток, творештвото на Ацо Шопов открива нов поетски свет, една од основите на она огромно што го нарекуваме наша современост...

Момент од првата седница на Матичната комисија на Македонската академија на науките и уметностите

ПРВИТЕ АКАДЕМИЦИ ЌЕ БИДАТ ИЗБРАНИ ВО АВГУСТ

Под претседателство на **Златко Биљановски,** потпретседател на Собранието на СРМ, вчера се одржа прва седница на Матичната комисија што ќе изврши подготовки за почеток со работа на Македонската академија на науките и уметностите. На седницата се изврши конституирање на Комисијата.

— **Седница на Матичната комисија на Македонската академија на науките и уметностите**

— **За претседател на Комисијата е избран д-р Милан Бартош, за потпретседател проф. Блаже Конески, а за секретар д-р Харалампие Поленаковиќ**

За претседател е избран **д-р Милан Бартош,** потпретседател на Српската академија на науките и уметностите, за потпретседател проф. **Блаже Конески,** дописен член на Југословенската академија на науките и уметностите и дописен член на Српската академија на науките и уметности, а за секретар **д-р Харалампие Поленаковиќ,** дописен член на Српската академија на науките и уметностите. Веднаш потоа, под претседателство на д-р Милан Бартош, се одржа прва работна седница на Матичната комисија на која се заклучи вториот состанок, на кој ќе се изврши изборот на членови на Македонската академија на науките и

(Продолжува на 5 стр.)

...А ССЈ ...-НА 6 ЈУНИ

...ја Советот секоја година ќе додерува по една стипендија за изразито талентирани ученици за факултети и високи школи, за деца на работници, како и одлука за воведување на традиционална годишна награда „Први мај“ за најдобри остварувања во литературата, публицистиката и новинарството во Републиката на тема — од работните луѓе, животните услови и другите активности на работничката класа и, воопшто,

ПОЛИТИКАТА НА ЗАПАДНА ГЕР... НАЈГОЛЕМА ОПАСНОСТ ЗА ЕВРОПСКА...

— **Заврши конференцијата на европските комунистички и работнички партии во Карлови Вари**

Карлови Вари, 26 април (Танјуг)

Конференцијата на европските комунистички и работнички партии заврши денес во 13 часот, со потпишува-

СЕДНИЦА НА МАТИЧНАТА КОМИСИЈА НА МАКЕДОНСКАТА АКАДЕМИЈА НА НАУКИТЕ И УМЕТНОСТИТЕ

Првите академици ќе бидат избрани во август

(Продолжение од 1 стр.)

уметностите, да се одржи во втората половина на август годинава. На работниот дел од седницата Матичната комисија расправаше по прашањето за можните кандидати за членови на Македонската академија на науките и уметностите во областа на општествените и природно-математичките науки и на уметноста, и за нив определи референти меѓу редовните членови на четирите југословенски академии.

По завршувањето на седницата претседателот на Извршниот совет на СРМ Никола Минчев приреди ручек во Клубот на пратениците за членовите на Матичната комисија.

Извонреден чин за македонскиот народ

Отворајќи ја седницата на Матичната комисија, потпретседателот на Собранието на СРМ Златко Биљановски, меѓу другото, рече дека е ова извонреден чин за македонскиот народ, за афирмација на неговите напори на културното поле — кога се пристапува кон создавање на највисока македонска научна и културна институција — Академија на науките и уметностите. Секако дека еден народ во својот сестран развој се стреми да им дава импулс на сите дејности во својата општествена заедница, создавајќи за тоа материјална и кадровска база. Во тој процес се изградува мрежа од институции што ќе бидат во состојба да создаваат кадри за стопанството и други области, како и да им даваат можност за творечка работа, со која единствено производството и практиката може да се постават на здравите основи на научните постигања.

Поаѓајќи од таквите поставки — рече Биљановски — нашата Република за релативно краток период од дваесетина години, постигна на сите полиња резултати што навистина можат да импонираат и да служат како поттик за натамошниот развој и за создавање услови за поарен живот на народот. Спрема тоа, основањето на Македонската академија на науките и уметностите се постави како задача што природно ја наложи сегашната фаза на нашиот развој. Никнувањето на нашата Академија не доаѓа ниту предоцна ниту прерано, туку претставува една неминовност во таа достигната фаза на развиеност како на општеството така и на научните институции, во која се бара так(в)а организација што ќе мо(ж)здружува напорите и да же уште поефикасно да ги дава поттик за посистематска и поорганизирана дејност во сите области на науките и уметностите.

Откако потоа се изврши конституирање на Матичната комисија, говореше д-р Милан Бартош, кој се заблагодари за изборот и ја изрази готовноста на сите четири југословенски академии на науките и уметностите да дадат нужна помош на Македонската академија на науките. д-р Бартош подвлече дека создавањето и работата на Македонската академија на науките и уметностите е дело на самиот македонски народ нагласувајќи дека Академијата се создава во право време, ниту прерано — ниту предоцна. **(С. Ш.)**

Блажо Радоњиќ — нов секретар на Извршниот комитет на ПК на СК за Косово и Метохија

На денешната седница на Покраинскиот комитет на Сојузот на комунистите на Србија за Косово и Метохија, покрај разгледувањето на активноста на комунистите во спроведувањето на стопанската и општествената реформа во Покраината, се извршени и некои кадровски промени. Бидејќи Илија Вакиќ е избран за претседател на Покраинскиот Извршен совет, за нов секретар на Извршниот комитет на Покраинскиот комитет е избран Блажо Радоњиќ, досегашен претседател на Комисијата за меѓунационални односи на Покраинскиот комитет. Избрани се и членови на Претседателството на Покраинскиот комитет.